

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
PSICHOLOGIJOS KATEDRA

GINTARĖ BENDINSKAITĖ

**STUDENTŲ KARJEROS SPRENDIMŲ SAVIVEIKSMINGUMO, IDENTITETO
PROFESIJAI, PASITENKINIMO STUDIJOMIS IR STUDIJŲ PASIEKIMŲ SAŠAJOS**

Magistro baigiamasis darbas

Organizacinės psichologijos studijų programa, valstybinis kodas: 621S15002

Psichologijos studijų kryptis

Darbo vadovė: dr. Kristina Kovalčikienė

Kaunas, 2018

Turinys

Santrauka	4
Summary.....	5
Sąvokų žodynas	6
Įvadas.....	7
1. Literatūros apžvalga	9
1.1. Karjeros sprendimų saviveiksmingumas ir socialinė kognityvinė karjeros teorija	9
1.1.2. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo sąsajos su asmenybiniais ir aplinkos veiksniais.....	10
1.2. Identiteto profesijai samprata.....	12
1.2.1. Veiksniai susiję su identitetu profesijai.....	12
1.2.2. Veiksniai, kuriuos prognozuoja identitetas profesijai	14
1.3. Pasitenkinimas studijomis ir studijų pasiekimai	15
1.3.1. Pasitenkinimas studijomis	15
1.3.2. Studijų pasiekimai	17
1.4. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo, identiteto profesijai, studijų pasiekimų ir pasitenkinimo studijomis sąsajos	20
1.5. Literatūros apžvalgos apibendrinimas	22
2. Tyrimo metodika	24
2.1. Tiriamieji	25
2.2. Tyrimo eiga.....	26
2.3. Tyrimo instrumentai	26
2.4. Statistinė analizė	30
3. Rezultatai.....	32
3.1. Studentų karjeros sprendimų saviveiksmingumo išreikštumas ir subskalių tarpusavio sąsajos	32
3.1.2. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo sąsajos su studentų socialiniais-demografiniais rodikliais.....	33
3.2. Studentų identiteto profesijai ypatumai	35
3.2.1. Identiteto profesijai sąsajos su studentų socialiniais-demografiniais rodikliais.....	36
3.3. Studentų pasitenkinimo studijomis ir studijų pasiekimų ypatumai	37
3.3.1. Pasitenkinimo studijomis išreikštumas ir sąsajos su studentų sociodemografinėmis charakteristikomis	37

3.3.2. Studijų pasiekimų sąsajos su studentų socialinėmis demografinėmis charakteristikomis	39
3.4. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo, identiteto profesijai, pasitenkinimo studijomis ir studijų pasiekimų sąsajų analizė.....	40
3.4.1. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir identiteto profesijai sąsajos	40
3.4.2. Identiteto profesijai ir pasitenkinimo studijomis sąsajos.....	43
3.4.3. Sąsajos tarp identiteto profesijai ir studijų pasiekimų	45
3.4.4. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo, pasitenkinimo studijomis ir studijų pasiekimų sąsajų analizė tarpininkaujant identitetui profesijai.....	46
4. Rezultatų aptarimas	49
Išvados	56
Rekomendacijos	57
Literatūros sąrašas	58
Priedai	66

Santrauka

Bendinskaitė Gintarė. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo, identiteto profesijai, studijų pasiekimų ir pasitenkinimo studijomis sąsajos: magistro darbas / Mokslinio darbo vadovė dr. K. Kovalčikienė. Vytauto Didžiojo universitetas. Socialinių mokslų fakultetas. Psichologijos katedra. – Kaunas, 2018. – 66 p. [Rankraštis]. Saugomas VDU bibliotekoje.

Raktiniai žodžiai: Karjeros sprendimų saviveiksmingumas, identitetas profesijai, pasitenkinimas studijomis, studijų pasiekimai, magistrantūros studentai

Tyrimo tikslas – įvertinti, kaip susiję studentų karjeros sprendimų saviveiksmingumas, identitetas profesijai, pasitenkinimas studijomis ir studijų pasiekimai.

Tyrimo dalyvavo 149 magistrantūros studentai (24,2 proc. vyrų, 75,8 proc. moterų; 50,3 proc. pirmo kurso, 49,7 proc. antro kurso), besimokantys Vytauto Didžiojo, Lietuvos sveikatos mokslų, Vilniaus, Kauno technologijos, Aleksandro Stulginskio, Mykolo Romerio, Vilniaus Gedimino technikos ir Lietuvos sporto universitetuose. Tiriamųjų amžiaus vidurkis 26 metai.

Tyrimas buvo atliktas naudojant internetinę apklausą 2018 m. vasario 1 – kovo 10 d. Karjeros sprendimų saviveiksmingumui įvertinti buvo naudojama „Karjeros sprendimų saviveiksmingumo trumpoji skalė“ (Betz, Klein, Taylor, 1996), identitetas profesijai įvertintas naudojant „Utrechto tapatumo skalę“ (Crocetti, Rubini, Meeus, 2008), pasitenkinimas studijomis įvertintas „Pasitenkinimo studijomis klausimynu“ (Westermann, Heise, Spies, Trautwein, 1996), studijų pasiekimai įvertinti atsižvelgiant į paskutiniojo semestro pažymių vidurkį. Statistinei analizei atlikti buvo naudojama SPSS 20.0 for Windows programa. Taikytas Stjudento t kriterijus, Pearsono koreliacijos koeficientas, tiesinė regresinė analizė ir struktūrinis lygčių modeliavimas (SEM).

Tyrimo metu nustatyta, kad stipresnis karjeros sprendimų saviveiksmingumas reikšmingai prognozuoja stipresnę identitetą profesijai. Planavimas prognozuoja tapatumo įsipareigojimus, savęs vertinimas – išsamų tyrinėjimą, o tikslo pasirinkimas prognozuoja įsipareigojimo persvarstymą. Stipresnis identitetas profesijai reikšmingai prognozuoja aukštesnę pasitenkinimą studijomis. Tapatumo įsipareigojimai, išsamus tyrinėjimas ir įsipareigojimo persvarstymas prognozuoja pasitenkinimą studijų turiniu. Tapatumo įsipareigojimai ir įsipareigojimo persvarstymas prognozuoja pasitenkinimą studijų sąlygomis, o įsipareigojimo persvarstymas prognozuoja pasitenkinimą studijų ir asmeninių interesų suderinimo galimybėmis. Studijų pasiekimus prognozuoja įsipareigojimo persvarstymas ir moteriška lytis. Karjeros sprendimų saviveiksmingumas, tarpininkaujant identitetui profesijai, prognozuoja didesnę pasitenkinimą studijomis, nei identitetui profesijai netarpininkaujant.

Summary

Bendinskaitė Gintarė. Relationship between Students Career Decision Self-efficacy, Vocational Identity, Academic Achievement and Satisfaction with Studies: Master's thesis / scientific supervisor dr. K. Kovalčikienė. Vytautas Magnus University. Faculty of Social Sciences. Department of Psychology. – Kaunas, 2018. – 66 p. [Manuscript]. Protect at VMU Library.

Key words: career decision self-efficacy, vocational identity, satisfaction with studies, academic achievement, master students.

The aim of the thesis – to evaluate how connected students' career decision self-efficacy, vocational identity, satisfaction with studies and academic achievement.

The study involved 149 postgraduate students (24,2% of men, 75,8% of woman, 50,3% of the first year, 49,7% of the second year), students of Vytautas Magnus University, Lithuanian University of Health Sciences, Vilnius University, Kaunas University of Technology, Alexandras Stulginskis University, Mykolas Romeris University, Vilnius Gediminas Technical University and Lithuanian Sports University. The average age of the subjects is 26 years.

The survey was concluded using an online survey in 2018 February 1 – March 10. Career decision self-efficacy were evaluated using the “Career decision self-efficacy scale – short form” (Betz, Klein, Taylor, 1996), vocational identity was evaluated using the “Utrecht-management of identity commitments scale” (Crocetti, Rubini, Meeus, 2008), satisfaction with studies was evaluated by the ”Study-satisfaction questionnaire” (Westermann, Heise, Spies, Trautwein, 1996), academic achievement were evaluated based on the average grades of the last semester. SPSS 20.0 for Windows was used for statistical analysis. Applied Student T criterion, Pearson correlation coefficient, linear regression analysis and structural equation modeling (SEM).

The study found that stronger career decision self-efficacy significantly predicts a stronger vocational identity. Planning predicts commitment, self appraisal predicts in depth exploration, and the goal selection predicts reconsideration of commitment. Stronger vocational identity predicts higher satisfaction with studies. Commitment, depth exploration and consideration of commitment predict satisfaction with the content of the study. Commitment and reconsideration of commitment predict satisfaction with the study conditions, and the reconsideration of commitment predict satisfaction with the possibilities of combining studies and personal interests. Academic achievement are predicted by the reconsideration of commitment and female gender. Career decision self-efficacy by mediating vocational identity predicts greater satisfaction with studies than without vocational identity intermediation.

Sąvokų žodynas

Karjeros sprendimų saviveiksmingumas - (*angl. career decision self-efficacy*) – tai asmens tikėjimas savo gebėjimais sėkmingai atlikti įvairias užduotis, susijusias su karjeros sprendimų priėmimu (Taylor, Betz, 1983, cit. Walker, 2010).

Identitetas profesijai apibrėžiamas, kaip aiškus, stabilus ir nuoseklus asmens profesinių interesų, tikslų bei gebėjimų vaizdas. Identitetas profesijai atspindi tai, kaip asmuo apibrėžia save konkrečioje profesinėje srityje ar karjeros kelyje (Holland, 1985, cit. Galles, Lenz, 2013). Sąvokos „identitetas profesijai“ ir „tapatumas“ šiame darbe naudojamos sinonimiškai.

Pasitenkinimas studijomis – trumpalaikis studentų požiūris į savo mokymosi patirtį, mokymo kokybę ir turimas profesines galimybes (Carey, Cambiano, De Vore, 2002).

Studijų pasiekimai – „įvairūs mokymosi būdai bei įvairiose aplinkose įgytos žinios, mokėjimai, gebėjimai, įgūdžiai, vertybinės nuostatos ir požiūriai, lemiantys asmens kompetencijas, kvalifikacijas“ (Gedvilienė, Stasiūnaitienė, Teresevičienė 2011, p. 6, cit. Ptakauskas, 2013). Šiame darbe studijų pasiekimai vertinami remiantis paskutiniojo semestro pažymių vidurkiu. Darbe studijų „pasiekimų“ ir „rezultatų“ sąvokos naudojamos sinonimiškai.

Įvadas

Asmenų studijuojančių aukštojoje mokykloje studijų rezultatai ir pasitenkinimas studijomis dažnai nėra analizuojami ar skelbiami viešai, ypač kai rezultatai nėra geri. Pasitenkinimą studijomis analizuoti svarbu, kadangi jaučiant pasitenkinimą, asmens poreikiai yra patenkinti, paslauga/produktas ir aptarnavimas yra pakankami, o studento patirtis teigiama. Literatūroje pasitenkinimas studijomis ir studijų pasiekimai siejami su įvairiais reiškinais – asmenybės bruožais (Wach, Karbach, Ruffing, Brünken, Spinath, 2016; Sorić, Penezić, Burić, 2017), dėstyto kokybe (Wilkins, Balakrishnan, 2013; Ko, Chung, 2014), psichologine gerove (Demirbatir, 2015; Rüppel, Liersch, Walter, 2015). Pasitenkinimas studijomis ir studijų pasiekimai gali būti susiję ir su identitetu profesijai (Smitina, 2010) bei karjeros sprendimų priėmimo saviveiksmingumu (Jadidian, Duffy, 2012). Literatūroje galima pastebėti, kad sąsajos tarp karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir pasitenkinimo studijomis bei studijų pasiekimų ne visuomet yra labai stiprios (Choi ir kt., 2012). Identitetas profesijai, kaip jau minėta anksčiau, taip pat yra susijęs su šiais reiškinais, dėl to šiame darbe bus bandoma nustatyti, ar sąsajos tarp karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir pasitenkinimo studijomis bei studijų pasiekimų stipresnės tarpininkaujant identitetui profesijai.

Manoma, kad profesinio identiteto formavimasis intensyviai vyksta paauglystėje, kuomet planuojamos studijos ir apmąstomas būsimo karjeros kelias (Holland, Daiger, Power, 1980). Identitetas profesijai nėra baigtinis procesas, dėl to jis vystosi ir vėliau, pavyzdžiui, studijuojant antrosios pakopos studijose. Tyrimai rodo, kad antrosios pakopos studijų studentų identitetas profesijai išreikštas labiau, nei studijuojančių pirmosios pakopos studijose (Murnikova, 2017). Identitetas profesijai yra svarbus, kadangi asmenys turintys aiškų profesinį identitetą geriau suvokia savo interesus, gebėjimus, labiau pažįsta save ir nusistato stabilius karjeros tikslus (Holland ir kiti., 1980). Literatūroje pastebima, kad asmenys jaučiantys identitetą profesijai lengviau priima sprendimus dėl savo profesijos ir labiau jais pasitiki (Scott, Cianni, 2008). Tyrimai rodo, kad identitetas profesijai yra susijęs su pagrindiniais karjeros planavimo etapais, tokiais kaip karjeros tyrinėjimas (Gushue, Scanlan, Pantzer, Clarke, 2006), mokymo įstaigos pasirinkimas, o vėliau ir pasitenkinimas studijomis (Smitina, 2010).

Asmens karjeros sprendimų saviveiksmingumas suprantamas, kaip pasitikėjimas savo gebėjimais, atlikti tam tikras, karjerai svarbias, užduotis (Taylor, Betz, 1983, cit. Walker, 2010). Asmenys, kurių saviveiksmingumas išreikštas labiau, lengvai priima su karjera susijusius sprendimus, o kurių mažiau – priešingai. Socialinė kognityvinė karjeros teorija (Lent, Brown, Hackett, 1994) aiškina vidinius ir išorinius veiksnius susijusius su asmens karjera. Ši teorija pabrėžia saviveiksmingumo svarbą, taip pat yra naudojama analizuojant jaunų asmenų

akademinius ir karjeros pasirinkimus. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo teorija laikoma šio darbo teoriniu pagrindu.

Pagrindinis karjeros sprendimų saviveiksmingumo teorijos tikslas – paaiškinti, kaip vystosi profesiniai interesai, kaip pasirenkama profesija ir kaip keliami su profesija susiję tikslai (Lent, 2005). Ši teorija akcentuoja tris esminius elementus, kurių vienas svarbiausių – saviveiksmingumas. Šioje teorijoje, saviveiksmingumas laikomas vienu pagrindinių, asmens elgesį veikiančių mechanizmų, kadangi jis susijęs su asmens atkaklumu ir įsitraukimu į veiklą. Manoma, kad asmenys, kuriems būdingas aukštas saviveiksmingumo lygis, dažniau kelia sau aukštesnius tikslus, atkakliau jų siekia, nenuleidžia rankų ištikus nesėkmėms, taip pat dažniau galvoja apie pozityvius rezultatus (Lent, Brown, 2006). Įvairūs moksliniai tyrimai patvirtina, kad saviveiksmingumas yra susijęs su karjeros sprendimų priėmimo procesu, nes šis konstruktas yra susijęs su identitetu profesijai (Smitina, 2010), karjeros tyrinėjimu ir karjeros augimu (Gushue, Scanlan, Pantzer, Clarke, 2006).

Tyrimo objektas – studentų karjeros sprendimų saviveiksmingumo, identiteto profesijai, pasitenkinimo studijomis ir studijų pasiekimų sąsajos.

Tyrimo problema. Antrosios pakopos studijose studijuojančių asmenų nuo 2007 iki 2016 m., sumažėjo beveik 45 proc. (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, 2016). Nuolatinį studentų mažėjimą gali lemti vis silpstantis studentų pasitenkinimas studijomis (Lietuvos studentų sąjunga, 2017). Taip pat gali būti, kad magistro studijos nesirenkamos dėl prastų studijų rezultatų – negaunant valstybės finansuojamos studijų vietos norimoje studijų programoje ar norimame universitete. Kaip jau minėta anksčiau, pasitenkinimas studijomis ir studijų rezultatai gali priklausyti nuo daugybės aplinkos aspektų. Dauguma aplinkos veiksnių priklauso nuo universitetų (pavyzdžiui, dėstytojų kokybė, programos turinys, dėstytojų – studentų santykiai). Universitetai siekdami pritraukti kuo daugiau studentų gerina minėtas sritis, tačiau studijuojančiųjų skaičius nedidėja.

Tyrimo aktualumas. Identifikavus jautriąsias žmonių grupes, kurių identiteto profesijai ir/ar karjeros sprendimų saviveiksmingumo balai yra žemi ir mažina pasitenkinimą studijomis ar studijų rezultatus, būtų galima: 1) skatinti šiuos asmenis užsiimti papildomomis veiklomis, užsiėmimais, kurie kompensuotų minėtų aspektų daromą įtaką ir padidintų pasitenkinimą studijomis ir pagerintų studijų rezultatus, 2) paaiškinti, kodėl studentai nėra patenkinti net ir kokybiškomis (akredituotomis) studijų programomis.

Tyrimo naujumas. Šis darbas naujas tuo, kad jame bus bandoma nustatyti, koks identiteto profesijai, kaip tarpininko, vaidmuo yra pasitenkinimui studijoms ir studijų rezultatams.

1. Literatūros apžvalga

1.1. Karjeros sprendimų saviveiksmingumas ir socialinė kognityvinė karjeros teorija

Karjeros sprendimų saviveiksmingumas (angl. career decision self-efficacy) dar žinomas, kaip karjeros sprendimų *priėmimo* saviveiksmingumas (angl. career decision-making self-efficacy), yra asmens tikėjimas, kad jis gali sėkmingai atlikti įvairias užduotis susijusias su karjeros sprendimų priėmimu (Gushue, Whitson, 2006; Bolat, Odaci, 2017). Asmenys remdamiesi savo turima kompetencija arba įsitraukia arba vengia konkrečių užduočių (Tang Pan, Newmeyer, 2008). Karjeros sprendimų saviveiksmingumui, lyginant su kitais karjeros elgesio reiškiniais, mokslininkai skiria daugiau dėmesio, nes gebėjimas savarankiškai priimti veiksmingus karjeros sprendimus siejamas su pozityvesniu karjeros elgesiu ir aukštesniais asmenų pasiekimais (Bounds, 2013).

Karjeros sprendimų saviveiksmingumą gali paaiškinti **socialinė kognityvinė karjeros teorija**. Ši teorija yra viena iš naujausių karjeros teorijų, analizuojanti akademinę ir karjeros plėtrą (Lent, Lopez, Sheu, Lopez, 2011; Lent, Brown, 2013). Ši teorija paremta Banduros (1986), socialine kognityvine teorija, aiškinančia, kaip asmeniniai ir aplinkos veiksniai daro įtaką asmens elgesiui ir sprendimams. Pagrindinis šios teorijos privalumas yra tai, kad ji pabrėžia dinamišką, nuo situacijos nepriklausomą individualių veiksmų ir aplinkos sąveiką (Lent, Brown, 2006, cit. Urbanavičiūtė, 2009; Sung, Connor, 2017). Teorija paaiškina, kaip formuojasi profesiniai interesai, kaip vyksta profesijos pasirinkimas bei kaip keliami profesiniai tikslai. Šioje teorijoje tikima, kad žmogaus elgesį karjeros srityje lemia nuolatinė pažinimo, aplinkos ir elgesio tarpusavio sąveika. Šią teoriją sudaro trys esminiai elementai: a) saviveiksmingumas, b) rezultatų lūkesčiai ir c) asmeniniai tikslai.

Saviveiksmingumas – asmens įsitikinimai apie savo gebėjimus atlikti tam tikram tikslui pasiekti reikalingus veiksmus (Bandura, 1997, cit. Urbanavičiūtė, 2009). Šioje teorijoje įsitikinimas apie asmeninį saviveiksmingumą laikomas vienu iš pagrindinių profesinės raidos veiksmų, susijusių su profesinių tikslų kėlimu ir siekimu (Lent, 2005; Lent, Ezeofor, Morrison, Penn, Ireland, 2016). Manoma, kad asmenys, kuriems būdingas saviveiksmingumas siekia aukštesnių tikslų, nebijo nesėkmių, modeliuoja sėkmingas situacijas.

Rezultatų lūkesčiai – tai asmens įsitikinimas, kokius rezultatus turės atliktas veiksmas (Lent, 2005). Lūkesčiai tarytum atspindi suvokimą, kad atlikus tam tikrą veiksmą bus pasiekti laukiami, su atliktu veiksmu susiję, rezultatai. Dėl to manoma, kad rezultatų lūkesčiai kartu su saviveiksmingumu nulemia asmens elgesį. Anksčiau minėta saviveiksmingumo sąvoka pabrėžia asmens gebėjimus, o rezultatų lūkesčiai susiję su asmens įsivaizdavimu, kiek tam tikras

veiksmas/sprendimas bus vertingas. Šis elementas svarbus tuo, kad jis gali arba stiprinti arba silpninti saviveiksmingumo ir profesinių tikslų ryšį (Lent, Brown, 2013).

Asmeniniai tikslai – tai asmens noras užsiimti tam tikra veikla arba siekti tam tikro rezultato, t.y., tikslai analizuojami bandant atsakyti į klausimą, kiek žmogus nori atlikti tam tikrą veiksmą (Bandura, 1986). Kurdami tikslus asmenys savo elgesį ir veiklą pakreipia tam tikra kryptimi, kad būtų pasiektas norimas tikslas. Asmeninius tikslus formuoja saviveiksmingumas ir rezultatų lūkesčiai, tačiau tam įtakos gali turėti ir aplinka. Svarbu pastebėti, kad asmeninių tikslų kėlimas yra ilgalaikis, iš vidinės motyvacijos kylantis procesas, kuris tęsiasi, net negaunant išorinių paskatinimų, atlygio (Lent, 2005; Aleliūnaitė, Lapinskas, 2014).

1.1.2. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo sąsajos su asmenybiniais ir aplinkos veiksniais.

Karjeros sprendimų saviveiksmingumas gali būti siejamas su daugybe įvairių veiksnių. Analizuojant mokslinius tyrimus galima išskirti dvi su karjeros sprendimų saviveiksmingumu susijusių veiksnių grupes: asmenybinius veiksnius ir aplinkos veiksnius. Asmenybiniais veiksniams gali būti priskiriami asmenybės bruožai, nerimastingumas, savęs vertinimas, lytis, o aplinkos – šeima, socioekonominė padėtis.

Sąsajos su asmenybiniais veiksniais. Remiantis užsienio autorių atliktais tyrimais galima teigti, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas gali priklausyti nuo asmens savęs vertinimo. Koumoundourou, Kounenou, Siavara (2011) atliko tyrimą ir pastebėjo, kad asmens savęs vertinimas turi įtakos tiek moterų, tiek vyrų karjeros sprendimų saviveiksmingumui. Tyrime teigiama, kad studentai, kurie labiau pasitiki savimi, save laiko stipriais, vertais ir galinčiais kontroliuoti savo gyvenimą, jaučiasi stipriau, kai reikia priimti sprendimus susijusius su karjera. Šio tyrimo rezultatus patvirtina Falco ir Summers, (2017), atliktas tyrimas, kuris atskleidė, kad asmenys, pasižymintys teigiamu savęs vertinimu jaučia turintys didesnę karjeros sprendimų saviveiksmingumą.

Jin, Watkins, Yuen (2009), taip pat atliko tyrimą bandydami nustatyti veiksnius susijusius su karjeros sprendimų saviveiksmingumu. Autoriai pastebėjo, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas gali priklausyti nuo Didžiojo penketo asmenybės bruožų. Minėto tyrimo rezultatai parodė, kad asmenų, kuriems būdingas neurotiškumas, karjeros sprendimų saviveiksmingumas yra silpnesnis. Taip yra dėl to, kad tokie asmenys turi polinkį patirti neigiamas emocijas taip pat jų emocijos nuolat kinta. Tuo tarpu sutarumas ir sąžiningumas didina karjeros sprendimų saviveiksmingumą, kadangi asmenys, kuriems šis bruožas būdingas dažniau ieško informacijos, konsultuojasi su kitais, klausia patarimų ir persvarsto savo

pasirinkimus. Ryšys tarp ekstraversiškumo ir atvirumo bei karjeros sprendimų saviveiksmingumo šiame tyrime nebuvo nustatytas. Šio tyrimo išvadas patvirtina Ojeda ir kt., (2011), atliktas tyrimas, kurio rezultatai parodė, kad asmenys, kuriems būdingas sąžiningumas yra labiau organizuoti, savarankiškesni, atidesni, dėl to jie labiau pasitiki savo gebėjimais priimti veiksmingus karjeros sprendimus.

Yao, Cai, Liu, Shan, Zhou (2012), taip pat tyrinėjo karjeros sprendimų saviveiksmingumą. Mokslininkai pastebėjo, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas statistiškai patikimai, neigiamai susijęs su nerimu. Tai reiškia, kad asmenų, kurie dažnai jaučia nerimą, karjeros sprendimų saviveiksmingumas išreikštas silpniau, lyginant su asmenimis, kurie nerimo patiria mažiau. Panašius rezultatus gavo ir Turkijos mokslininkas, kurio tyrimo rezultatai parodė, kad aukštesnis karjeros sprendimų saviveiksmingumas yra susijęs su žemesniu nerimo lygiu (Işik, 2012).

Mokslinėje literatūroje teigiama, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas gali priklausyti nuo lyties, tačiau analizuojant literatūrą buvo pastebėta, kad skirtingų mokslininkų nuomonė apie karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir lyties sąsajas išsiskiria. Pavyzdžiui, mokslininkai Tang, Pan ir Newmeyer (2008) teigė, kad lytis yra svarbus veiksnys prognozuojant karjeros sprendimų saviveiksmingumą. Bolat ir Odaci (2017), atlikto tyrimo rezultatai taip pat parodė, kad lytis svarbus karjeros sprendimų saviveiksmingumo veiksnys. Minėto tyrimo duomenimis, asmenys suvokiantys save kaip vyrus ar moteris turi geresnį karjeros sprendimų saviveiksmingumą, nei asmenys, kurie dar neidentifikavo savo lyties. Tuo tarpu asmenys, suvokiantys save kaip dvilyčius turi geresnį karjeros sprendimų saviveiksmingumą, lyginant su asmenimis priskiriantiems save tik vienai iš lyčių. Tuo tarpu Choi, Park, Yang, Lee, Lee, Lee (2011), tyrimas parodė, kad sąsajų tarp karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir lyties nėra. Dėl šios priežasties lytį, kaip veiksnį susijusį su karjeros sprendimų saviveiksmingumu reikėtų vertinti atsargiai. Gali būti, kad šio faktoriaus įtaka yra netiesioginė, ir gali išryškėti tik tarpininkaujant arba moderuojant kitiems faktoriams.

Sąsajos su aplinkos veiksniais. Austin (2009), atlikto tyrimo duomenimis karjeros sprendimų saviveiksmingumui svarbus šeimos vaidmuo. Tyrime pastebėta, kad šeima yra ypatingai svarbi, kai asmuo svarsto su karjera susijusius klausimus. Autorius teigia, kad asmeniui jaučiant šeimos paramą ir palaikymą jis drąsiau bei greičiau priima su karjera susijusius sprendimus. Šis autorius taip pat pastebėjo, kad su karjeros sprendimų saviveiksmingumu gali būti susijęs socioekonominis statusas. Rezultatai parodė, kad asmenys, kurių socioekonominė padėtis yra aukštesnė, turi geresnį karjeros sprendimų saviveiksmingumą. Manoma, kad šią sąveiką lemia šalutiniai veiksniai tokie kaip – didesnis domėjimasis darbu, didesnė prieiga prie

informacijos šaltinių, platesnis interesų laukas (šie veiksniai atskirai yra susiję su karjeros sprendimų saviveiksmingumu).

Apibendrinant, karjeros sprendimų saviveiksmingumas yra svarbus, santykinai stabilus, su asmens karjera susijęs reiškinys, siejamas su asmens gebėjimu pasirinkti karjeros kryptį ir eiti pasirinktu profesiniu keliu. Literatūroje galima atrasti daugybę įvairių veiksnių, kurie yra siejami su karjeros sprendimų saviveiksmingumu, tai gali būti asmenybės bruožai, nerimastingumas, savęs vertinimas, lytis, šeima ar net socioekonominė padėtis. Scott ir Ciani (2008), atlikę tyrimą pastebėjo, kad saviveiksmingumas taip pat turi įtakos identitetui. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad asmenys kuriems būdingas saviveiksmingumas laiko save efektyvesniais, labiau pasitiki savo sugebėjimais siekiant karjeros tikslų, dėl to jų identitetas profesijai dažnai yra stipresnis.

1.2. Identiteto profesijai samprata

Identitetas profesijai apibrėžiamas, kaip aiškus, stabilus ir nuoseklus profesinių interesų, tikslų bei gebėjimų vaizdas (Holland, 1985, cit. Galles, Lenz, 2013), atspindintis stiprų asmens įsitraukimą siekiant karjeros tikslų (Meijers, 1998). Manoma, kad identitetas profesijai pradeda formotis vaikystėje, kuomet vaikai stebi tėvų elgesį, seka jų pavyzdžiu, kelia klausimus: „*kas aš esu*“, „*kuo noriu būti gyvenime*“. Kroger (2007) pastebi, kad identitetas profesijai formuojasi nuosekliai, tačiau sustiprėja paauglystėje, kai jauni asmenys domisi įvairiomis karjeros kryptimis, ruošiasi pereiti iš mokyklos į kitas mokymo institucijas arba į darbą. McClain (2014) teigia, kad identitetas profesijai formuojasi ir studijuojant universitete – studentams mokantis, dalyvaujant įvairiuose renginiuose, sąveikaujant vieniems su kitais, plečiant savo akiratį. Pastebima, kad identitetas gali stiprėti kai asmuo įvertina savo stipriąsias ir silpnąsias puses, pripažįsta, kurios profesijos jam malonios, o kurios ne. Murnikovos (2017) atlikto tyrimo rezultatai taip pat parodė, kad amžius ir išsilavinimas susiję su identiteto formavimusi. Remiantis autorės pateiktais duomenimis, vyresni studentai ir studentai studijuojantys aukštesnėse studijų pakopose jaučia stipresnį identitetą profesijai.

1.2.1. Veiksniai susiję su identitetu profesijai

Analizuojant mokslinę literatūrą galima rasti nemažai tyrimų analizuojančių identiteto profesijai sąsajas su įvairiais veiksniais. Identitetas profesijai siejamas su asmenybiniais veiksniais: perfekcionizmu, jaučiamu nerimu, savęs vertinimu, amžiumi ir tikslų kaita bei su aplinkos veiksniais: studentų švietimu, santykiais šeimoje.

Sąsajos su asmenybiniais veiksniais. Santos (2003), analizavo veiksnius susijusius su identitetu profesijai. Autorė kėlė prielaidą, kad identitetas profesijai gali būti susijęs su lytimi,

amžiumi, savęs vertinimu ir tikslų kaita. Tyrimo rezultatai parodė, kad ryšio tarp lyties ir identiteto profesijai nėra. Amžius su identitetu profesijai susijęs statistiškai patikimai, tačiau jis paaiškina mažą dalį (2,3 proc.) reiškinio dispersijos. Savęs vertinimas ir tikslų kaita taip pat statistiškai patikimai susiję su identitetu profesijai. Šie du aspektai paaiškina 29,4 proc. reiškinio dispersijos. Remiantis rezultatais, tikslų kaita stipriausiai prognozavo identitetą profesijai.

Jaučiamas nerimas – dar vienas reiškinys siejamas su identitetu profesijai. Lucas ir Berkel (2005) atlikę tyrimą pastebėjo, kad studentai jaučiantys nerimo ar depresijos simptomus jaučia silpnesnį identitetą profesijai. Minėtų mokslininkų teigimu taip yra dėl to, kad asmenims jaučiantiems tokio pobūdžio simptomus yra sunkiau ieškoti karjeros galimybių, kelti tikslus bei žinoti savo stipriąsias savybes.

Perfekcionizmas taip pat siejamas su identitetu profesijai. Musch (2013), atliko tyrimą analizuodama sąsajas tarp perfekcionizmo tipo, karjeros saviveiksmingumo, asmenį dominančių sričių ir identiteto profesijai. Tyrimo rezultatai parodė, kad asmenys, kuriems būdingas adaptyvus perfekcionizmas jaučia stipresnį identitetą profesijai nei asmenys kurie nėra perfekcionistai arba yra patologiški (angl. maladaptive) perfekcionistai.

Sąsajos su aplinkos veiksniais. Negru-Subtirica, Pop ir Crocetti (2018) atlikto tyrimo duomenys parodė, kad su identiteto formavimusi gali būti susijęs studentų švietimas. Remiantis atliktu tyrimu, galima teigti, kad asmenys, kurie ugdymo įstaigose buvo šviečiami karjeros klausimais (pvz., jiems buvo pristatomos įvairios profesijos, suteikiama informacija apie įvairias studijų kryptis ir pan.) jaučia stipresnį identitetą profesijai, nei asmenys, kurie šiais klausimais nebuvo šviečiami. Šio tyrimo išvadoms pritarė ir Singapūro mokslininkai, kurie atlikę tyrimą taip pat pabrėžė, kad identiteto formavimuisi svarbus moksleivių konsultavimas karjeros klausimais (Wong, Kaur, 2017). Panašus tyrimas buvo atliktas ir Lietuvoje. Tyrimo autorės Crisaffuli ir Žydžiūnaitė (2011), analizavo universiteto studentų profesinį tapatumą lemiančius veiksnius. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad universitetas (suteikdamas savirealizacijos, savianalizės, tobulėjimo, mokymosi visą gyvenimą galimybes ir skatindamas susipažinti įvairių organizacijų, susijusių su pasirinkta studijų programa, veikla) padeda formuotis studentų profesiniam identitetui.

Identitetas profesijai gali būti susijęs ir su šeimos faktoriumi (konfliktų gausa šeimoje, šeimos narių artumu, palaikymu, jausmų reiškimu, kalbėjimais apie problemas) (Johnson, Buboltz, Nichols, 1999; Hargrove, Inman, Crane, 2005). Remiantis autorių teigimu, esant prastiems santykiams šeimoje, šeimos nariams prastai sutariant tarpusavyje, nepalaikant vieniems kitų, identitetas profesijai formuojasi silpniau, o kai santykiai šeimoje esti geresni – tampa labiau tikėtina, kad besimokančiųjų identitetas profesijai formuosis stipriau. Manoma, kad

taip yra todėl, kad egzistuojant geriems tarpusavio santykiams, besimokantieji gauna daugiau palaikymo, gali daugiau diskutuoti karjeros klausimais. Svarbu pastebėti, kad šio tyrimo rezultatai parodė, kad tėvų skyrybos nėra susijusios su identiteto formavimusi. Autoriai pastebi, kad skyrybos gali neigiamai paveikti tarpasmeninius santykius, bet negali tiesiogiai paveikti identiteto profesijai.

1.2.2. Veiksniai, kuriuos prognozuoja identitetas profesijai

Identitetą profesijai analizuoti svarbu dėl to, kad jis turi prognostinę vertę. Pavyzdžiui, asmenys, kurie jaučia stipresnę identitetą profesijai pasiekia geresnių rezultatų, jaučia didesnę pasitenkinimą tuo ką daro, jų karjerai labiau būdingas adaptyvumas.

Urbanavičiūtė, Pociūtė, Linauskaitė, Kairys (2014), atliko tyrimą bandydami nustatyti ryšius tarp identiteto profesijai ir karjeros adaptyvumo. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad identiteto profesijai subskalės: įsipareigojimas ir išsamus tyrinėjimas statistiškai patikimai susijęs su visomis karjeros adaptyvumo dimensijomis (domėjimusi, kontrole, smalsumu ir pasitikėjimu savimi). Tuo tarpu profesinio identiteto subskalė – įsipareigojimo persvarstymas su karjeros adaptyvumu nėra susijusi. Remiantis šio tyrimo rezultatais galima teigti, kad įvertinus identitetą profesijai galima prognozuoti karjeros adaptyvumą. Šiame tyrime autoriai taip pat analizavo ir identiteto profesijai bei studijų pasiekimų sąsajas. Autoriai pastebėjo, kad identiteto profesijai subskalės – įsipareigojimas ir išsamus tyrinėjimas teigiamai susijęs su pažymių vidurkiu. Decandia (2014) atliko panašų tyrimą, kuriame analizavo identiteto profesijai ryšius su studijų pasiekimais. Rezultatai, tarp šių reiškinių parodė, silpną, tačiau statistiškai patikimą sąsają. Šiuos rezultatus taip pat patvirtina Hejazi, Lavasani, Amani ir Was (2012) metais atliktas tyrimas. Mokslininkai tyrinėjo ryšius tarp identiteto profesijai, tikslų ir pasiekimų. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad abu šie veiksniai susiję su studijų pasiekimais.

Identitetas profesijai, taip pat prognozuoja pasitenkinimą studijomis. Smitina (2010) atliko tyrimą, kuriame analizavo identiteto profesijai, studijų pasirinkimo motyvacijos ir pasitenkinimo studijomis sąsajas. Tyrimo rezultatai parodė, kad studentai jaučiantys stipresnę identitetą profesijai yra labiau patenkinti universitetu, studijų programa, dėstytojais, kadangi jie turi labiau susiformavusį karjeros vaizdą ir pastebi mažiau su karjera susijusių kliūčių. Asmenys, kurių identitetas profesijai išreikštas silpniau jaučia silpnesnę pasitenkinimą, taip pat jiems sunku nurodyti konkrečius studijų pasirinkimo motyvus, jie dažniau susiduria su karjeros kliūtimis ir patiria daugiau sunkumų studijų procese.

Apibendrinant galima teigti, kad identitetą profesijai galima interpretuoti, kaip asmens savęs suvokimą atliekant profesinius vaidmenis. Kyla daug diskusijų, apie identiteto profesijai formavimosi pradžią, tačiau tikėtina, kad jis formuojasi palaiptams – pradeda vaikystėje,

sustiprėja paauglystėje. Identitetas profesijai nėra baigtinis procesas, kadangi jis formuojasi ir tęsiant studijas, dirbant, keliant kvalifikaciją ar tobulėjant. Identiteto profesijai formavimasis siejamas su asmenybiniais aspektais, tokiais kaip: jaučiamas nerimas, perfekcionizmas, savęs vertinimas, tikslų kaita ir amžius bei su aplinkos veiksniais, tokiais kaip: studentų švietimas ir santykiai šeimoje. Identitetą profesijai analizuoti svarbu, kadangi jis turi prognostinę vertę. Įvertinus identitetą profesijai galima nuspėti studentų karjeros adaptyvumą, studijų pasiekimus ir pasitenkinimą studijomis.

1.3. Pasitenkinimas studijomis ir studijų pasiekimai

1.3.1. Pasitenkinimas studijomis

Aukštųjų mokyklų tarpusavio konkurencija yra gana didelė. Norint į universitetą pritraukti kuo daugiau studentų ir juos išlaikyti – reikia analizuoti studentų pasitenkinimą studijomis (Stoltenberg, 2011). Dėl to galima teigti, kad studentų pasitenkinimas studijomis svarbus kiekvienai auštajai mokyklai. Pasitenkinimas bendrąja prasme apibūdinamas kaip asmens laimės jausmas, kai pasiekama tai, ko norėta (Sahin, 2014). Šis veiksnys svarbus, kadangi jis skatina vidinę organizacijų restruktūrizaciją – pavyzdžiui, atsižvelgiant į studentų pasitenkinimo studijomis rodiklius aukštosios mokyklos gali vykdyti pasitenkinimą didinančius pokyčius, tokius kaip: mokymo programos peržiūra, studentų – dėstytojų sąveikos skatinimas. Taip pat pasitenkinimas studijomis gerina organizacijos įvaizdį, leidžia pastebėti studentų lūkesčius ir poreikius (Diamantis, Benos, 2007).

Nors studentų pasitenkinimo reikšmė daugeliui yra gerai žinoma, šio reiškinio teorinių pagrindų nėra daug, dėl to trūksta visuotinai pripažinto šio konstrukto apibrėžimo. Okun ir Weir (1990), pasitenkinimą studijomis apibrėžia kaip kognityvinį, visapusišką gyvenimo kokybės vertinimą konkrečioje aukštojo mokslo įstaigoje. Kiti autoriai studentų pasitenkinimą studijomis apibrėžia kaip – santykinai trumpalaikį požiūrį į studijas vertinant jas pagal studentų edukacinę patirtį (Elliott, Healy, 2001). Taip pat pasitenkinimas studijomis gali būti apibrėžiamas, kaip studentų disponavimas subjektyviu švietimo rezultatų ir savo patirties vertinimu (Elliott, Shin, 2002). Remiantis Navarro, Iglesias ir Torres (2005), pasitenkinimą studijomis galima laikyti teigiamu antecedentu studentų lojalumui, taip pat šis reiškinys atspindi švietimo sistemos rezultatus. Atsižvelgiant į anksčiau minėtus apibrėžimus, galima pastebėti, kai kurie autoriai apibūdinami pasitenkinimą studijomis pabrėžia kognityvinius aspektus, kai kurie šį reiškinį laiko požiūriu. Šiame darbe pasitenkinimas studijomis laikomas trumpalaikiu studentų požiūriu į savo mokymosi patirties, mokymo kokybės ir galimybių rezultatus (Carey, Cambiano, De Vore, 2002).

Studentų pasitenkinimas yra sudėtinga konstrukcija, kuriai įtakos turi įvairios studentų ir aukštųjų mokyklų ypatybės (Stoltenberg, 2011). Mokslininkai savo tyrimuose analizuoja daug įvairių su studentų pasitenkinimu siejamų reiškinių, tačiau juos galima suskirstyti į dvi grupes: asmeninius veiksnius ir aplinkos veiksnius. Asmeniniai veiksniai tai aspektai, kurie priklauso nuo asmens – pavyzdžiui, sveikata, motyvacija, gebėjimai, o aplinkos – tokie, kurių studentas kontroliuoti negali – pavyzdžiui, programos turinys, universiteto statusas, įrangos prieinamumas ir pan., toliau yra pateikiamos studentų pasitenkinimo ir asmeninių bei aplinkos veiksnių sąsajos.

Studentų pasitenkinimo sąsajos su aplinkos veiksniais. Remiantis Douglas, Douglas ir Barnes (2006) tyrimu galima teigti, kad pagrindiniai su pasitenkinimu studijomis susiję aplinkos veiksniai yra mokymosi programos turinys, universiteto statusas ir prestižas, fakulteto priežiūra, klimatas, institucijų veiksmingumas ir socialinės sąlygos. Tyrimo autoriai teigia, kad jei minėti veiksniai atitinka studento lūkesčius, jo pasitenkinimas yra aukštesnis, o jei neatitinka žemesnis. Analizuojant Garci a-Aracil (2009), Sojkin, Bartkowiak ir Skuza (2012) atliktą tyrimą, galima pastebėti, kad jų tyrimo rezultatai yra panašūs į Douglas ir Barnes (2006) atlikto tyrimo rezultatus. Be anksčiau minėtų sąsajų šiame tyrime buvo pastebėta, kad studentų pasitenkinimas susijęs su dėstytojų ir studentų santykiais, mokymosi įrangos prieinamumu bei bibliotekos ir mokomosios medžiagos išteklių. Wilkins ir Balakrishnan (2013), taip pat analizavo su kokiais aplinkos veiksniais susijęs studentų pasitenkinimas. Autoriai pastebėjo, kad pagrindiniai aspektai yra dėstytojų kokybė, fizinių galimybių kokybė ir veiksmingas technologijų panaudojimas. But ir Rehman (2010) atliko tyrimą, kuriame analizavo mokytojų kompetencijas, siūlomų mokymosi programų, mokymosi aplinkos ir mokymosi išteklių sąsajas su studentų pasitenkinimu. Tyrimo rezultatai parodė, kad visi šie veiksniai yra susiję su pasitenkinimu studijomis, tačiau mokytojų kompetencija su studentų pasitenkinimu susijusi stipriausiai. Siming, Niamatullah, Gao, Xu ir Shafi (2015), analizuodami aplinkos veiksnių ir pasitenkinimo studijomis sąsajas išskyrė studentų ir dėstytojų santykius, dėstytojų pasirengimą, studentų patirtį ir studentams teikiamas paslaugas. Autoriai teigė, kad visi šie veiksniai statistiškai patikimai susiję su studentų pasitenkinimu studijomis. Svarbu pastebėti, kad iš minėtų veiksnių su studentų pasitenkinimu studijomis stipriausią ryšį turi dėstytojų – studentų santykiai.

Studentų pasitenkinimo sąsajos su asmeniniais veiksniais. Su studentų pasitenkinimu studijomis susiję ne tik aplinkos, tačiau ir asmeniniai veiksniai. Pavyzdžiui, remiantis Thompson ir Prieto (2013), atlikto tyrimo rezultatais galima teigti, kad pasitenkinimas yra susijęs su sveikatos veiksniais, tokiais kaip sirgimas sunkia liga, rūkymas, alkoholio vartojimas.

Wach, Karbach, Ruffing, Brünken ir Spinath (2016) atliko tyrimą, kuriame analizavo asmenybės bruožų sąsajas su trimis pasitenkinimo studijomis aspektais: pasitenkinimu studijų

turiniu, studijų programa ir gebėjimu susidoroti su studijų metu patiriamu stresu. Tyrimo rezultatai parodė, kad pasitenkinimas turiniu statistiškai patikimai – teigiamai susijęs su asmens polinkiu domėtis specifinėmis sritimis, tai reiškia, kad studentai, kurie linkę domėtis išskirtiniais dalykais yra labiau patenkinti studijų turiniu. Pasitenkinimas studijų programa ir gebėjimas susidoroti su studijų metu patiriamu stresu yra neigiamai susiję su neurotiškumu, t.y., asmenys, kurių neurotiškumas išreikštas stipriau, dažniau yra nepatenkinti studijų programa, jiems sunkiau susidoroti su patiriamu stresu.

Bollinger ir Halupa (2012) analizavo studentų pasitenkinimo studijomis ir nerimo sąsajas. Tyrime dalyvavo nuotoliniu būdu studijuojantys doktorantūros studentai. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad asmenys, jaučiantys nerimą dėl nuotoliniu būdu vystančių studijų buvo mažiau patenkinti savo studijomis, lyginant su asmenimis, kurie nerimo dėl to nejautė.

Analizuojant mokslinius tyrimus galima pastebėti, kad pasitenkinimas studijomis yra siejamas su studijų pasiekimais. Šias sąsajas 2016 m., analizavo Dhaqane ir Afrag. Autorių tyrimo rezultatai parodė, kad studentų pasitenkinimas studijomis susijęs su aukštesniais studijų pasiekimais. Mortirosyan, Saxon ir Wanjohi (2014), analizuodami šias sąsajas gavo panašius rezultatus. Autoriai teigė, kad asmenų jaučiančių silpnesnę pasitenkinimą studijomis studijų pasiekimai yra žemesni. Tuo tarpu Demirbatir (2015), savo tyrime taip pat aptarė šiuos ryšius. Tyrimo rezultatai parodė, kad tarp studentų pasitenkinimo studijomis ir studijų pasiekimų nėra statistiškai patikimų sąsajų. Remiantis šių tyrimų rezultatais galima teigti, kad pasitenkinimas studijomis nebūtinai lemia studijų rezultatus. Gali būti, kad studentai jaus pasitenkinimą studijomis, tačiau nesimokys, arba, kad bus nepatenkinti studijomis, tačiau mokysis ir sieks geresnių rezultatų.

Apibendrinant galima teigti, kad pasitenkinimas studijomis – veiksnys svarbus kiekvienai aukštajai mokyklai. Žvelgiant į minėtus su pasitenkinimu studijomis susijusius veiksnius, galima pritarti Appleton-Knapp ir Krentler (2006) išvadai, kad pasitenkinimas studijomis siejasi su dvejomis veiksnių grupėmis: aplinkos veiksniais ir asmeniniais veiksniais. Aptariant aplinkos veiksnius susijusius su pasitenkinimu studijomis galima išskirti programos turinį, universiteto prestižą, dėstytojų – studentų santykius, mokymosi išteklius, dėstytojų kompetenciją. Asmeniniai veiksniai apima – neurotiškumą, jaučiamą nerimą ir galimai studijų pasiekimus.

1.3.2. Studijų pasiekimai

Industrinė revoliucija pasaulyje išplėtė specializacijų lauką, padidino darbuotojams keliamus reikalavimus. Kad darbuotojai atitiktų jiems keliamus kriterijus Jungtinėse Amerikos

Valstijose ir Europoje buvo įvestas privalomas mokymas. Iki pirmojo pasaulinio tik nededė dalis žmonių turėjo pradinį išsilavinimą, dėl to į ugdymo įstaigas buvo priimami visi mokslo siekiantys asmenys. Siekiant padidinti savo įsidarbinimo galimybes žmonės vis labiau ir labiau siekė aukštojo mokslo (Martin, 2008). Norinčiųjų mokytis skaičiui išaugus, universitetai pradėjo diegti atrankinį studentų priėmimą – studentai buvo atrenkami pagal ankstesnius mokymosi pasiekimus. Tiek praeityje, tiek šiuo metu akademiniai pasiekimai yra suprantami, kaip asmens išprusimo atspindys, kuris galimai yra susijęs su trokštamos karjeros pasiekimu. Lietuvoje Gedvilienė, Stasiūnaitienė ir Teresevičienė (2011, p. 6, cit. Ptakauskas, 2013), studijų pasiekimus apibrėžia kaip: „įvairius mokymosi būdus bei įvairiose aplinkose įgytas žinias, mokėjimus, gebėjimus, įgūdžius, vertybines nuostatas ir požiūrius, lemiančius asmens kompetencijas, kvalifikacijas“.

Studijų pasiekimai yra išmatuojami. Literatūroje teigiama, kad jei jie nėra išmatuojami, tai reiškia, kad tai yra ne studijų rezultatai, o studijų tikslai (Pukelis ir kt., 2010). Lietuvoje studijų rezultatai vertinami dešimties balų vertinimo sistemoje. Pažymys 10 – rodo, kad asmens tiek žinios, tiek gebėjimai yra puikūs, 9 – žinios geros, tvirtos, 8 – žinios ir gebėjimai geresni nei vidutiniai, 7 – žinios ir gebėjimai vidutiniai, 6 – žinios ir gebėjimai žemesni nei vidutiniai, 5 – žinios ir gebėjimai tenkina minimalius reikalavimus, 4, 3, 2, 1 – žinios ir gebėjimai netenkina minimalių reikalavimų. Žinios taip pat gali būti įvertinamos įskaita, kuri gaunama, jei asmuo žino ne mažiau kaip pusę dalyko žinių (Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija, 2008). Apie tai, kaip asmeniui sekasi mokytis galima spręsti ir iš jo pažymių vidurkio. Pažymių vidurkis gaunamas sudedant visus įvertinimus ir juos dalinant iš pažymių skaičiaus. Asmens pasiekimai, pagal pažymių vidurkį, interpretuojami remiantis anksčiau minėta vertinimo sistema. Šiame darbe studentų studijų pasiekimai bus vertinami remiantis pažymių vidurkiu.

Mokslininkams svarbu nustatyti, kokie veiksniai turi įtakos studijų pasiekimams. Įvairiuose tyrimuose studijų pasiekimai yra siejami su daugybe įvairių faktorių. Tai gali būti studentų kognityvinės funkcijos, asmenybės bruožai, kūrybiškumas, iš tėvų gaunamas palaikymas, mokyklos klimatas ar net dėstytojų emocinis išsekimas.

Literatūroje galima pastebėti daug tyrimų analizuojančių kognityvinių funkcijų įtaką pasiekimams. Daugelio autorių tyrimų rezultatai patvirtina vidutines ar silpnas šių reiškinių sąsajas. Pavyzdžiui mokslininkai Finn ir kt., (2014) atliko tyrimą, kuriame dalyvavo studentai iš keleto mokymo įstaigų. Tyrimo dalyviai buvo suskirstyti į dvi grupes, pirmoje grupėje esančių moksleivių kognityvinės funkcijos buvo ugdomos, o antroje ne. Vėliau moksleiviams buvo duodamas testas. Tyrimo rezultatai parodė, kad pasiekimai skirtingose grupėse buvo nežymūs. Vitulić ir Prosen (2011), taip pat analizavo kognityvinių funkcijų, asmenybės bruožų ir studijų

pasiekimų sąsajas. Tyrime kognityviniai gebėjimai buvo vertinami pateikiant kognityvines neverbalines užduotis, o rezultatai – remiantis pažymių vidurkiu. Tyrimo rezultatai parodė, kad kognityviniai gebėjimai paaiškina 7 proc. pažymių vidurkio skirtumų. Pedaste ir kt., (2015) tyrimas, patvirtino anksčiau minėtų tyrimų rezultatus. Šie mokslininkai tyrinėjo kognityvinių funkcijų, motyvacijos ir studijų pasiekimų sąsajas. Gauti rezultatai parodė, kad studijų pasiekimai susiję ir su motyvacija ir su kognityviniais gebėjimais.

Kai kurie autoriai teigia, kad studijų pasiekimai gali būti susiję su asmenybės bruožais. Kaip jau minėta anksčiau mokslininkės Vitulić ir Prosen (2011), analizavo asmenybės bruožų, kognityvinių funkcijų ir studijų pasiekimų sąsajas. Asmenybės bruožai šiame tyrime buvo vertinami Didžiojo penketo asmenybės bruožų klausimynu. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad studijų pasiekimus reikšmingai prognozuoja tik sąmoningumas. Hakimi, Hejazi ir Lavasani (2011) atliko panašų tyrimą, kuriame analizavo Didžiojo penketo asmenybės bruožų ir studijų pasiekimų (tyrime buvo remiamasi pažymių vidurkiu) sąsajas. Rezultatai parodė, kad asmenybės bruožai yra reikšmingai susiję (paaiškina 48 proc. studijų rezultatų dispersijos) su studijų pasiekimais. Autoriai išskyrė, kad sąžiningumas yra svarbiausias bruožas prognozuojant studijų pasiekimus, nes jis paaiškina 39 proc. šio reiškinio dispersijos. Sorić, Penezić ir Burić (2017), tyrimo rezultatai, kaip ir anksčiau minėtų autorių tyrimai, patvirtina asmenybės bruožų ir studijų pasiekimų sąsajas. Autorių tyrimo rezultatai atskleidė, kad prognozuojant studijų pasiekimus svarbus tik sąžiningumas.

Studijų pasiekimai susiję ir su kūrybiškumu. Gajda, Karkowski ir Beghetto (2017) nustatė, kad tarp studijų pasiekimų ir kūrybiškumo egzistuoja teigiamos sąsajos. Tai reiškia, kad didėjant kūrybiškumu gerėja besimokančiųjų studijų pasiekimai. Minėti mokslininkai pastebėjo, kad sąsajos tarp šių reiškinų stipresnės, kai studijų rezultatai vertinami standartizuotais testais, o ne pažymių vidurkiu.

Kirschner ir Karpinski (2010) teigia, kad studijų pasiekimai gali būti susiję su facebook naudojimu. Autorių tyrimo rezultatai parodė, kad asmenų, kurie naudojami facebook programėle, lyginant su asmenimis, kurie šia programėle nesinaudoja, studijų pasiekimai yra prastesni, o mokymosi laikas trumpesnis. Alexander (2012), taip pat liko tyrimą analizuodamas pasiekimų ir facebook naudojimo sąsajas. Autoriaus tyrimo rezultatai parodė, kad tarp studentų studijų pasiekimų ir facebook programėlės naudojimo egzistuoja neigiamas ryšys. Tai reiškia, kad asmenų, dažnai naudojančių facebook programėlę studijų pasiekimai yra žemesni.

Literatūroje yra tyrimų, kurie analizuoja tėvų palaikymo reikšmę studijų pasiekimams. Šias sąsajas analizavo Vasquez, Patall, Fong, Corrigan ir Pine (2016). Mokslininkų tyrimo rezultatai atskleidė, kad tėvų palaikymas susijęs su studijų pasiekimais, geriau suvokiamomis

asmeninėmis kompetencijomis, didesne motyvacija, teigiamu požiūriu į ugdymo įstaigą. Autoriai pastebi, kad tėvų palaikymas minėtus faktorius veikia labiau, kai palaikymas gaunamas iš abiejų tėvų.

Studentų studijų pasiekimai gali priklausyti ir nuo dėstytojų emocinio išsekimo. Aren ir Morin (2016) atliko tyrimą, kuriame analizavo dėstytojų emocinio išsekimo ir studentų studijų pasiekimų sąsajas. Rezultatai atskleidė, kad tarp mokytojų emocinio išsekimo ir moksleivių pažymių vidurkio, mokinių pasitenkinimo ir tarp paramos iš dėstytojų suvokimo, egzistuoja tiesioginis neigiamas ryšys. Tai reiškia, kad pedagogams jaučiant emocinį išsekimą, prastėja besimokančiųjų rezultatai, pasitenkinimas mokslais. Berkowitz, Moore, Astor, Benbenishty (2016), tyrimo rezultatai parodė, kad teigiamas mokymo įstaigos klimatas gali pagerinti studentų mokymosi rezultatus.

Studentų studijų pasiekimus analizuoti svarbu, kadangi yra tyrimų, rodančių, kad studijų pasiekimai gali lemti asmens savigarbą. Duru ir Balkio (2017) atlikto tyrimo rezultatai atskleidė, kad studentų studijų pasiekimai tiesiogiai susiję su asmens savigarba. Tyrimo duomenimis studentų, kurių pasiekimai yra aukštesni, savigarba yra aukštesnė. Remiantis Stinebrickner ir Stinebrickner (2013) tyrimu galima teigti, kad studijų pasiekimus analizuoti svarbu dar ir dėl to, kad jie yra susiję su studijų metimo tikimybe. Minėtų autorių tyrimo rezultatai parodė, kad per pirmus dvejus metus studijas nutraukiantys studentai, tai daro dėl prastų studijų pasiekimų.

Apibendrinant galima teigti, kad studijų pasiekimai atspindi besimokančiųjų įgytas kompetencijas ir įvertinimus. Tyrimai rodo, kad studijų pasiekimai gali lemti studentų savigarbą ar būti susiję su studijų nutraukimo tikimybe. Šį konstruktą galima laikyti objektyviu, kadangi besimokančiųjų studijų pasiekimai yra išmatuojami – vertinami pažymiais. Besimokančiųjų studijų pasiekimai tai pat gali būti interpretuojami remiantis pažymių vidurkiu. Šis konstruktas gali priklausyti nuo asmeninių veiksnių pavyzdžiui, kognityvinių funkcijų, asmenybės bruožų, kūrybiškumo ir nuo aplinkos veiksnių pavyzdžiui, tėvų palaikymo, aukštosios mokyklos klimato, dėstytojų emocinio išsekimo.

1.4. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo, identiteto profesijai, studijų pasiekimų ir pasitenkinimo studijomis sąsajos

Mokslininkai Koumoundourou, Kounenou ir Siavara (2011) nustatė, kad egzistuoja ryšys tarp karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir identiteto profesijai. Rezultatai parodė, kad studentai, nepriklausomai nuo lyties, kurie suvokia save kaip galinčius priimti karjeros sprendimus jaučia stipresnį identitetą profesijai, taip pat aiškiau suvokia savo profesinius interesus, talentus, vertybes ir asmenines savybes. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir identiteto profesijai sąsajas taip pat patvirtino Jo, Ra, Lee ir Kim (2016) tyrimas. Minėto tyrimo

rezultatai parodė, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas teigiamai susijęs su identitetu profesijai. Dėl to galima teigti, kad asmenims, pasižymintiems didesniu karjeros sprendimų saviveiksmingumu labiau tikėtina jausti stipresnį identitetą profesijai. Remiantis šių tyrimų duomenimis buvo iškelta pirmoji šio tyrimo hipotezė:

1 hipotezė: *Stipresnis karjeros sprendimų saviveiksmingumas numato stipresnį identitetą profesijai nei silpnesnis karjeros sprendimų saviveiksmingumas.*

Analizuojant literatūrą galima pastebėti, kad identitetas profesijai yra siejamas su pasitenkinimu studijomis ir studijų pasiekimais. Pavyzdžiui Smitina (2010) atliko tyrimą, kuriame analizavo identiteto profesijai ir pasitenkinimo studijomis sąsajas. Šiame tyrime pasitenkinimas studijomis buvo vertinamas keletu aspektų – pasitenkinimas universitetu, pasitenkinimas studijų programa, pasitenkinimas dėstytojais, pasitenkinimas bendrakursiais. Tyrimo rezultatai parodė, kad identitetas profesijai statistiškai patikimai susijęs su pasitenkinimu studijų programa, universitetu ir dėstytojais. Remiantis Urbanavičiūtės, Pociūtės, Kairio ir Liniauskaitės (2016), atliktu tyrimu šias sąsajas galima patvirtinti. Šių mokslininkų tyrimo rezultatuose galima pastebėti, kad tarp studentų identiteto profesijai ir pasitenkinimo studijomis taip pat egzistuoja statistiškai patikimas ryšys.

Kaip jau minėta anksčiau identitetas profesijai gali būti siejamas ir su studijų pasiekimais. Jau 1998 m. Blinne ir Johnston kėlė hipotezę, kad studentų turinčių aukštesnį identiteto profesijai lygį studijų rezultatai bus geresni. Minėtų mokslininkų tyrimo rezultatai šias hipotezes patvirtino, kadangi tarp identiteto profesijai ir studijų rezultatų buvo rastas statistiškai patikimas ryšys. Naujesni tyrimai taip pat patvirtina šias sąsajas. Pavyzdžiui Damian, Negru-Subtirica, Pop, Baban (2016), Decandia (2014), taip pat analizavo identiteto profesijai ir studijų rezultatų sąsajas. Abejų tyrimų rezultatai parodė statistiškai patikimas identiteto profesijai ir studijų rezultatų sąsajas. Tuo tarpu ankstesnių tyrimų rezultatai buvo priešingi. Kurt (1992) atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad identitetas profesijai ir studijų pasiekimai nėra susiję reiškiniai.

Minėti Smitina (2010), Urbanavičiūtės, Pociūtės, Kairio, Liniauskaitės (2016), Blinne, Johnston (1998), Damian, Negru-Subtirica, Pop, Baban (2016), tyrimai analizavo identiteto profesijai, pasitenkinimo studijomis ir studijų pasiekimų, sąsajas tačiau neanalizavo šių trijų veiksnių bendrų sąsajų. Demirbatir (2015) ir Cox, Bjornsen, Krieshok bei Liu (2015) atliktų tyrimų rezultatai atskleidė, kad studentų studijų pasiekimai ir pasitenkinimas studijomis nėra susiję tarpusavyje. Tai reiškia, kad identitetas profesijai gali prognozuoti didesnę pasitenkinimą studijomis, bet nebūtinai aukštesnius studijų pasiekimus, arba prognozuoti aukštesnius studijų

pasiekimus, net ne didesnį pasitenkinimą studijomis. Dėl šios priežasties prasminga minėtus reiškinius analizuoti atskirai. Remiantis autorių tyrimais buvo iškeltos tokios hipotezės:

2 hipotezė: *Stipresnis identitetas profesijai prognozuoja didesnį pasitenkinimą studijomis nei silpnesnis identitetas profesijai*

3 hipotezė: *Stipresnis identitetas profesijai prognozuoja aukštesnius studijų pasiekimus nei silpnesnis identitetas profesijai*

Cox, Bjornsen, Krieshok ir Liu (2015), analizavo įsipareigojimo profesijai (angl. occupational engagement), identiteto profesijai, pasitenkinimo studijomis, lyties ir studijų rezultatų sąsajas. Identitetui profesijai minėtame tyrime, kaip ir šiame darbe, buvo priskirtas tarpininko vaidmuo, studijų rezultatai buvo vertinami pažymių vidurkiu. Tyrimo duomenys parodė, kad identitetui profesijai tarpininkaujant, ryšys tarp įsipareigojimo profesijai ir pasitenkinimo studijomis buvo stipresnis, nei identitetui profesijai netarpininkaujant. Minėtame tyrime taip pat buvo nustatyta, kad pasitenkinimas studijomis neprognozuoja studijų rezultatų. Atsižvelgiant į tai, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas yra įsipareigojimo profesijai dalis ir remiantis Cox, Bjornsen, Krieshok, Liu (2015), tyrimo rezultatais, keliama prielaida, kad jei identitetas profesijai sustiprina sąsajas tarp įsipareigojimo profesijai ir pasitenkinimo studijomis, tai jam tarpininkaujant sąsajos tarp karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir studijų rezultatų bei pasitenkinimo studijomis taip pat bus stipresnės:

4 hipotezė: *Karjeros sprendimų saviveiksmingumas, tarpininkaujant identitetui profesijai, prognozuoja didesnį pasitenkinimą studijomis ir geresnius studijų rezultatus nei identitetui profesijai netarpininkaujant.*

1.5. Literatūros apžvalgos apibendrinimas

Šiame darbe analizuojamos karjeros sprendimų saviveiksmingumo, identiteto profesijai, pasitenkinimo studijomis ir studijų rezultatų sąsajos. Karjeros sprendimų saviveiksmingumas, kaip ir asmenybės bruožai yra santykinai stabilus, dėl to gyvenimo tėkmėje beveik nekinta. Karjeros sprendimų saviveiksmingumas gali būti suprantamas, kaip asmens pasitikėjimas savo gebėjimais atlikti su karjera susijusias užduotis. Manoma, kad nuo saviveiksmingumo priklauso asmens pasirenkami elgesio būdai, atkaklumas siekiant tikslų, emocinis įsitraukimas atliekant tam tikras veiklas, su karjera susijusių sprendimų priėmimas ir profesinio kelio planavimas. Analizuojant mokslinius tyrimus galima pastebėti, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas

gali priklausyti nuo daugybės asmenybinių ar aplinkos veiksnių, galinčių veikti tiesiogiai arba per kitus faktorius. Tai gali būti asmenybės bruožai, savęs vertinimas, šeimos faktorius, socioekonominė padėtis ir pan.

Identitetas profesijai bendrąja prasme gali būti suprantamas, kaip asmens savęs suvokimas profesinėje veikloje. Identitetas profesijai formuojasi visą asmens gyvenimą – pradedant vaikyste, baigiant senatve. Šis reiškinys gali formotis stebint aplinkinius, renkantis profesiją, studijuojant, dirbant, keičiant profesiją ir pan. Identitetas profesijai yra siejamas su asmenybiniais (nerimu, perfekcionizmu, savęs vertinimu) ir su aplinkos (švietimu, santykiais šeimoje) veiksniais. Manoma, kad identitetas profesijai svarbus, kadangi asmenys jaučiantys identitetą profesijai kokybiškiau atlieka su profesija susijusias užduotis ir yra labiau patenkinti tuo ką daro, taip pat identitetas profesijai gali prognozuoti karjeros adaptyvumą, studijų pasiekimus ir pasitenkinimą studijomis.

Pasitenkinimas studijomis šiame darbe suprantamas kaip studentų požiūris į savo mokymosi patirtį, mokymo kokybę ir profesines galimybes. Šis aspektas svarbus tiek aukštosioms mokykloms (esant studentų pasitenkinimui, sudaromas geresnis organizacijos įvaizdis, taip pat atsižvelgiant į pasitenkinimo rodiklius galima pastebėti ir gerinti tobulintinas sritis), tiek studentams. Pasitenkinimą studijomis, kaip ir anksčiau minėtus aspektus veikia daugybė įvairių veiksnių. Atsižvelgiant į analizuotą literatūrą, veiksnius galima skirstyti į asmeninius (pavyzdžiui, nerimas, neurotiškumas) ir aplinkos (pavyzdžiui, programos turinys, dėstytojų – studentų santykiai).

Studijų pasiekimai yra dar vienas, šiame darbe, analizuojamas reiškinys. Lietuvoje besimokančiųjų studijų pasiekimai suprantami kaip įvairiais būdais įgytos žinios, gebėjimai ir įgūdžiai lemiantys asmens kompetencijas ir kvalifikacijas. Studentų studijų pasiekimai yra objektyvus reiškinys, kadangi jie yra išmatuojami. Lietuvos aukštosiose mokyklose pasiekimai vertinami pažymiais. Analizuojant literatūrą galima išskirti dvi, studijų pasiekimams įtakos turinčias veiksnių grupes: asmeninių veiksnių grupę (pavyzdžiui, kognityvinės funkcijos, asmenybės bruožai) ir aplinkos veiksnių grupę (pavyzdžiui, tėvų palaikymas, mokymosi įstaigos klimatas). Studijų pasiekimus analizuoti svarbu, kadangi jie gali prognozuoti asmens savęs vertinimą ir nuspėti studijų nutraukimo tikimybę.

2. Tyrimo metodika

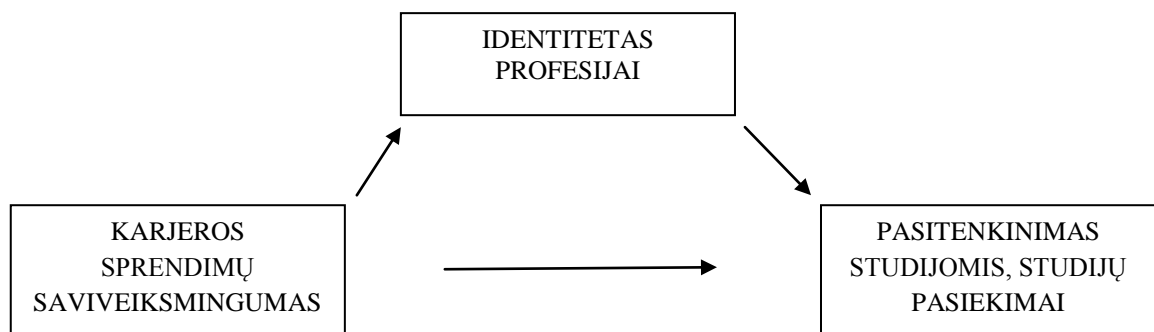
Darbo tikslas – įvertinti, kaip susiję studentų karjeros sprendimų saviveiksmingumas, identitetas profesijai, pasitenkinimas studijomis ir studijų pasiekimai.

Darbo uždaviniai:

1. Išanalizuoti studentų karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir identiteto profesijai išreikštumą, studentų pasitenkinimą studijomis ir studijų pasiekimų ypatumus.
2. Įvertinti karjeros sprendimų saviveiksmingumo, identiteto profesijai, pasitenkinimo studijomis ir studijų pasiekimų skirtumus pagal studentų sociodemografinės charakteristikas.
3. Įvertinti karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir identiteto profesijai sąsajas.
4. Įvertinti identiteto profesijai reikšmę karjeros sprendimų saviveiksmingumo, pasitenkinimo studijomis ir studijų pasiekimų sąsajoms.

Keliamos hipotezės:

1. Stipresnis karjeros sprendimų saviveiksmingumas numato stipresnį identitetą profesijai nei silpnesnis karjeros sprendimų saviveiksmingumas.
2. Stipresnis identitetas profesijai prognozuoja didesnę pasitenkinimą studijomis nei silpnesnis identitetas profesijai.
3. Stipresnis identitetas profesijai prognozuoja aukštesnius studijų pasiekimus nei silpnesnis identitetas profesijai.
4. Karjeros sprendimų saviveiksmingumas, tarpininkaujant identitetui profesijai, prognozuoja didesnę pasitenkinimą studijomis ir geresnius studijų rezultatus nei identitetui profesijai netarpininkaujant (teorinis modelis pateikiamas 2 paveiksle).

2 pav. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo, identiteto profesijai, pasitenkinimo studijomis ir studijų rezultatų sąsajų modelis.

Teorinis modelis numato, kad kryptinis ryšys tarp karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir pasitenkinimo studijomis bei studijų pasiekimų yra stipresnis, kai tarp šių veiksnių įsiterpia identitetas profesijai.

2.1. Tiriamieji

Tyrimė iš viso dalyvavo 154 magistrantūros studentai, penkių studentų anketos iš tyrimo buvo pašalintos, dėl to tolimesnėje analizėje naudotos 149 anketos. Ketvirtadalis tyrimo dalyvių buvo vyrai, likusioji dalis – moterys. Tiriamųjų amžius svyravo nuo 22 iki 56 m., amžiaus vidurkis 26 metai. Išsamiai tiriamųjų socialiniai-demografiniai ypatumai visoje tyrimo imtyje pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė. *Tiriamųjų socialinės-demografinės charakteristikos.*

Požymis	Grupė	Iš viso N (proc.)
Lytis	<i>Vyrai</i>	36 (24,2 %)
	<i>Moterys</i>	113 (75,8 %)
Kursas	<i>Pirmas</i>	75 (50,3 %)
	<i>Antras</i>	74 (49,7 %)
Universitetas	<i>Vytauto Didžiojo</i>	57 (38,3 %)
	<i>Lietuvos sveikatos mokslų</i>	29 (19,5 %)
	<i>Vilniaus</i>	32 (21,5 %)
	<i>Kauno technologijos</i>	11 (7,4%)
	<i>Aleksandro Stulginskio</i>	6 (4 %)
	<i>Mykolo Romerio</i>	6 (4 %)
	<i>Vilniaus Gedimino technikos</i>	4 (2,7 %)
	<i>Lietuvos sporto</i>	4 (2,7 %)

Tiriamiesiems pildant anketas buvo prašoma nurodyti, kuriame universitete studijuojama. Beveik 40 proc. studentų studijavo Vytauto Didžiojo universitete, maždaug po 20 proc. – Lietuvos sveikatos mokslų ir Vilniaus universitetuose, apie 7 proc. studentų studijavo Kauno technologijos universitete, likusieji buvo iš Aleksandro Stulginskio, Mykolo Romerio, Vilniaus Gedimino technikos bei Lietuvos sporto universitetų. Tiriamųjų pažymių vidurkis – 8,9 balo.

2.2. Tyrimo eiga

Magistro baigiamojo darbo tyrimas buvo atliekamas 2018 m. vasario 1 – kovo 10 d. Ši data pasirinkta žinant, kad universitetuose šiuo metu bus pasibaigęs rudens semestras ir tikintis, kad studentai tiksliai žinos buvusio semestro studijų rezultatus. Bandant užtikrinti imties reprezentatyvumą tyrime dalyvauti buvo kviečiami visų Lietuvos universitetų, magistrantūros studijų studentai. Tyrimo imtyje buvo kviečiami dalyvauti tik magistrantūros studentai. Šios studijų pakopos studentai pasirinkti remiantis tyrimais, kurių rezultatai atskleidė, kad beveik pusė (48 proc.) pirmosios pakopos studijų studentų nėra tikri dėl pasirinktos profesijos (Voitkane, Miežite, Rascevska, Vanags, 2006) ir, kad antros pakopos studijų studentų identitetas profesijai stipresnis nei pirmosios pakopos studentų (Murnikova, 2017). Tyrimas buvo atliekamas internetinės apklausos metodu, anketą patalpinant *apklausa.lt* svetainėje. Anketa buvo platinama elektroniniu paštu (Outlook) ir facebook.com puslapyje. Šis tyrimo metodas pasirinktas, kadangi: 1) internetu lengviau pasiekti respondentus, svarbu pastebėti, kad tyrimo metu daugeliui antrojo kurso studentų nebuvo paskaitų (Wright, 2000), 2) naudojant šį metodą reikalingi mažesni finansiniai ištekliai (nereikia spausdinti anketų, keliauti iš vieno universiteto padalinio į kitą) (Llieva, Baron, Healey, 2002), 3) reikalingos mažesnės laiko sąnaudos, kadangi nereikia suvedinėti gautų duomenų, laukti kol anketos bus užpildytos (Taylor, 2000), 4) garantuojamas anonimiškumas (Heiering, Goodman, 2011), 5) internetinė apklausa patogesnė tyrimo dalyviams, nes anketą galima pildyti respondentui patogiu metu (Llieva, Baron, Healey, 2002).

2.3. Tyrimo instrumentai

Tyrimo metu studentų karjeros sprendimų saviveiksmingumas, gavus autorių leidimą, buvo vertinamas „**Karjeros sprendimų saviveiksmingumo trumpąja skale**“ (*angl. Career decision self – efficacy scale – short form*). Ši skalė sudaryta 1996 m., jos autoriai Betz, Klein ir Taylor. Kadangi skalė Lietuvoje buvo naudota anksčiau, šiame darbe, gavus lietuviško vertimo autorės Urbanavičiūtės (2009) leidimą, buvo naudota lietuviška skalės versija. Šią skalę sudaro 25 teiginiai, iš kurių sudaromos penkios subskalės: savęs vertinimas, profesinės informacijos rinkimas, tikslo pasirinkimas, planavimas, problemų sprendimas (subkalių apibūdinimai pateikti 2 lentelėje). Kiekvienas subskalės teiginys įvertinamas Likerto skalėje nuo 1 iki 5, kur 1 „labai sunku“, 5 „labai lengva“. Surinktas balas gali varijuoti nuo 25 iki 125, didesnis surinktas balas rodo aukštesnį karjeros sprendimų saviveiksmingumo lygį.

2 lentelė. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo subskalių apibūdinimas ir teiginių pavyzdžiai

Skalė	Apibūdinimas	Teiginių pavyzdžiai
<i>Savęs vertinimas</i>	Asmens gebėjimas tiksliai įvertinti savo sugebėjimus, interesus ir vertybes susijusius su išsilavinimu ir karjera	a) „tiksliai įvertinti savo gebėjimus“ b) „nuspręsti, ką galiu paaukoti siekiant profesinių tikslų“
<i>Profesinės informacijos rinkimas</i>	Asmens gebėjimai rasti informacijos apie universitetus, studijų programas ir darbo rinką įskaitant gebėjimą sužinoti reikiamą informaciją iš asmenų dirbančių dominančioje profesinėje srityje	a) „internete surasti informacijos apie jus dominančias profesijas“ b) „sužinoti kiek per metus uždirba tam tikros profesijos atstovai“
<i>Tikslo pasirinkimas</i>	Asmens gebėjimas nusistatyti su karjera susijusius prioritetus, kurie atitiktų asmeninius interesus (studijų kryptis, profesinė veikla, atlygis)	a) „pasirinkti vieną studijų kryptį iš keleto dominančių“ b) „pasirinkti profesinį kelią atitinkantį jūsų asmeninius interesus“
<i>Planavimas</i>	Asmens žinojimas kaip įgyvendinti profesinius tikslus (gebėjimas sėkmingai baigti studijas, tinkamai parašyti gyvenimo aprašymą ar pasirodyti pokalbyje dėl darbo)	a) „suplanuoti veiksmus reikalingus sėkmingai baigti studijų programą“ b) „tinkamai pasirodyti pokalbyje dėl darbo“
<i>Problemų sprendimas</i>	Asmens gebėjimas išspręsti iškilusias problemas, kuriant naujus planus arba taikant kitokias strategijas	a) „rasti būdą kaip išspręsti akademinis sunkumus“ b) „pakeisti profesiją, jei nebūtumėte ja patenkintas“

Lentelė autorės sudaryta remiantis Betz, Klein, Taylor (1996), Urbanavičiūte (2009).

3 lentelėje pateikiamas bendras skalės ir subskalių vidinis patikimumas. Lentelėje galima matyti, kad metodikos autorių nurodytas patikimumas yra šiek tiek aukštesnis lyginant su Lietuvoje atliktų tyrimų duomenimis.

3 lentelė. Saviveiksmingumo trumposios skalės vidinis patikimumas

Subskalė	Cronbacho α		
	Taylor, Klein, Betz, 1996*	Rogilo, 2012**	Šiame tyrime gauti rezultatai
Karjeros sprendimų saviveiksmingumas	0,95	0,94	0,91
<i>Savęs vertinimas</i>	0,81	0,69	0,74
<i>Profesinės informacijos surinkimas</i>	0,82	0,64	0,69
<i>Tikslo pasirinkimas</i>	0,84 – 0,87	0,81	0,73
<i>Planavimas</i>	0,84 – 0,87	0,76	0,69
<i>Problemų sprendimas</i>	0,80 – 0,81	0,65	0,68

*Autorių nurodytas metodikos patikimumas

**Lietuvos autorės tyrime nustatytas metodikos patikimumas

Ši skalė pasirinkta kadangi:

- Ji taikoma daugelyje kitų tyrimų, o tai leidžia palyginti šio tyrimo ir kitų mokslininkų gautus rezultatus tarpusavyje.
- Ši skalė versta dvigubo vertimo principu ir aprobuota Lietuvoje.
- Didelis skalės vidinis patikimumas (Taylor, Klein, Betz, 1996; Rogilo, 2012).
- Skalė validi (Nam, Yang, Lee, Lee, Seol, 2011).
- Ji nėra ilga, dėl to tikėtina, kad atsako dažnis bus didesnis nei pateikus ilgesnę skalę (Roszkowski, Bean, 1990).

Identitetas profesijai, gavus autorių leidimą, šiame darbe buvo vertinamas „**Utrechto tapatumo skale**“ (angl. *The Utrecht – management of identity commitments scale*). Skalės autoriai Crocetti, Rubini ir Meeus (2008). Gavus lietuviško skalės vertimo autorių Urbonavičiūtės, Pociūtės, Kairio ir Liniauskaitės (2014) leidimą, šiame darbe buvo naudota lietuviška skalės versija. Skalę sudaro 13 teiginių, kurie matuoja tris identiteto procesus: tapatumo įsipareigojimus, į gylį nukreiptą išsamų tyrinėjimą ir tapatumo įsipareigojimo persvarstymą (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Identiteto profesijai subskalių apibūdinimas ir teiginių pavyzdžiai

Subskalė	Apibūdinimas	Teiginių pavyzdžiai
<i>Tapatumo įsipareigojimai</i>	Turimas tvirtas profesinis pasirinkimas, kuriuo asmuo pasitiki	a) „ <i>mano dabartiniai mokslai suteikia mano gyvenimui saugumą</i> “ b) „ <i>mano dabartiniai mokslai teikia man saugumą</i> “
<i>Į gylį nukreiptas išsamus tyrinėjimas</i>	Mąstymas apie esamus profesinius pasirinkimus ieškant papildomos informacijos bei diskutuojant apie pasirinkimus su kitais asmenimis	a) „ <i>apie savo dabartinius mokslus siekiu sužinoti kuo daugiau</i> “ b) „ <i>dažnai bandau sužinoti ką kiti mano apie mano dabartinius mokslus</i> “)
<i>Įsipareigojimo persvarstymas</i>	Dabartinių profesinių įsipareigojimų lyginimas su kitais galimais įsipareigojimais, naujų alternatyvų ieškojimas, esamų pasirinkimų atsisakymas.	a) „ <i>dažnai svarstau, kad man būtų geriau jei pabandyčiau pakeisti dabartinius mokslus</i> “ b) „ <i>tiesa sakant, šiuo metu ieškausi kitokių mokslų</i> “

Parengta darbo autorės remiantis Crocetti, Rubini, Meeus (2008), Urbonavičiūte, Pociūte, Kairiu, Liniauskaite (2014).

Įsipareigojimo ir tyrinėjimo subskalėms įvertinti skirta po 5 teiginius, o įsipareigojimo persvarstymui – 3 teiginiai. Kiekvienas teiginys vertinamas 5 balų Likerto skalėje, kur 1

„visiškai nesutinku“, o 5 „visiškai sutinku“. Tapatumo įsipareigojimas apskaičiuojamas sudedant pirmo – penkto teiginių atsakymus ir padalinant juos iš penkių, į gylį nukreiptas išsamus tyrinėjimas apskaičiuojamas sudedant šešto – dešimto teiginių rezultatus ir dalinant juos iš penkių, o įsipareigojimo persvarstymas apskaičiuojamas sudedant vienuolikto – trylikto teiginių rezultatus ir padalinant juos iš trijų. Bendras skalės balas apskaičiuojamas sudedant tapatumo įsipareigojimų ir į gylį nukreipto išsamaus tyrinėjimo subskalių esamus balus ir atvirkštinius įsipareigojimo persvartymo subskalės balus. Didesnis surinktas balas rodo stipresnį skalės pasireiškimą. Remiantis skalės autorių, Lietuvos mokslininkų bei šiame darbe surinktais duomenimis ši skalė yra patikima (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Utrechto tapatumo skalės vidinis patikimumas

Subskalė	Cronbacho α		
	Crocetti, Rubini, Meeus, 2008*	Urbonavičiūtė, Pociūtė, Kairys, Liniauskaitė, 2014 **	Šiame tyrime gauti rezultatai
Bendras skalės patikimumas	0,82	-	0,83
<i>Tapatumo įsipareigojimai</i>	0,89	0,79	0,91
<i>Į gylį nukreiptas išsamus tyrinėjimas</i>	0,72	0,76	0,75
<i>Tapatumo įsipareigojimo persvarstymas</i>	0,84	0,81	0,80

*Autorių nurodytas metodikos patikimumas

**Lietuvos autorių tyrimuose nustatytas metodikos patikimumas

Ši skalė pasirinkta, kadangi ji versta dvigubo vertimo principu, aprobuota Lietuvoje. Taip pat ši skalė nėra ilga, dėl to, remiantis Roszkowski ir Bean (1990), tikėtina, kad tyrime kviečiamų dalyvauti asmenų atsako dažnis bus didesnis. Trečioji skalės pasirinkimo priežastis – platus naudojimas, skalė naudojama įvairiuose tyrimuose, dėl to galima palyginti tyrimo metu gautus rezultatus su kitų autorių gautais rezultatais. Renkantis metodiką taip pat atsižvelgta į skalės vidinį patikimumą ir validumą (Dimitrova ir kt., 2016).

Pasitenkinimą studijomis pasirinkta matuoti „**Pasitenkinimo studijomis klausimynu**“ (*angl. study – satisfaction questionnaire*) (Westermann, Heise, Spies, Trautwein, 1996). Gavus autorių leidimą ši skalė, dvigubo vertimo principu buvo versta iš vokiečių kalbos. Klausimyno vertimą atliko vokiečių kalbos specialistai (antrasis specialistas, kuris klausimyną vertė iš lietuvių kalbos į vokiečių su klausimyno pirmine versija nebuvo supažinęs). Šį klausimyną sudaro 10 teiginių, iš kurių susideda 3 subskalės. Pirmoji subskalė vertina pasitenkinimą studijų turiniu (teiginio pvz.: „*man labai patinka studijuojami dalykai*“), ši skalė gaunama sudedant

pirmą – ketvirtą teiginius ir jų sumą padalinant iš 4, antroji skalė vertina pasitenkinimą studijų sąlygomis (teiginio pvz.: „*norėčiau, kad studijų sąlygos mano universitete būtų geresnės*“), ji gaunama sudedant penktą – septintą teiginius ir jų sumą padalinant iš 3, trečioji skalė vertina pasitenkinimą studijų ir asmeninių interesų suderinimo galimybėmis (angl. Coping), (teiginio pvz.: „*aš negaliu suderinti studijų reikalavimų su asmeniniais įsipareigojimais*“), ji gaunama sudedant aštuntą – dešimtą teiginius ir jų sumą padalinant iš 3. Teiginius prašoma įvertinti Likerto skalėje nuo 1 iki 5, kur 1 – „visiškai sutinku“, o 5 „visiškai nesutinku“. Subskalių vidinis patikimumas svyruoja nuo 0,78 iki 0,87 (Wach, Karbach, Ruffing, Brünken, Spinath, 2016). Šios skalės vidinis patikimumas buvo įvertintas remiantis šio tyrimo metu surinktais duomenimis. Pasitenkinimo studijų turiniu subskalės patikimumas, $\alpha=0,89$, pasitenkinimo studijų sąlygomis patikimumas, $\alpha=0,80$, o pasitenkinimo studijų ir asmeninių interesų suderinimo galimybėmis subskalės patikimumas, $\alpha=0,73$.

Klausimynas naudojamas šiame darbe, kadangi jis nedideliu skaičiumi teiginių įvertina studentų pasitenkinimą trimis aspektais – pasitenkinimą turiniu, studijų sąlygomis ir studijų bei asmeninių interesų suderinimo galimybėmis. Taip pat šis klausimynas pasirinktas, nes yra neilgas, patikimas ir validus.

Šiame darbe studentų **studijų rezultatai** buvo vertinami prašant įrašyti paskutiniojo semestro pažymių vidurkį. Tokį įvertinimo būdą savo tyrimuose taikė Schlüter ir kt. (2017), Sticca, Goetz, Nett, Hubbard ir Haag (2017).

2.4. Statistinė analizė

Tyrimo duomenims apdoroti buvo taikoma statistinė duomenų analizė naudojant programų paketą *SPSS 20.0 for Windows* ir *IBM SPSS Amos* paketo 25 versiją. Pasirinktas 95% reikšmingumo lygmuo, $\alpha=0,05$. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo, identiteto profesijai ir pasitenkinimo studijomis klausimynų vidiniam patikimumui nustatyti buvo apskaičiuotas *Cronbach alfa* koeficientas. Analizuojant duomenis buvo naudojama aprašomoji statistika. Šiame darbe naudojamų skalių su subskalių normalumo įvertinimui buvo skaičiuotas *Shapiro Wilk* kriterijus bei *asimetrijos* (skewness) ir *eksceso* (kurtosis) koeficientai (žiūrėti 1 priedą). Daumenys buvo laikomi normaliaisiais asimetrijos ir eksceso rodikliams pasiskirstant tarp ± 1 . Kadangi visos darbe naudotos subskalės pasiskirstę pagal normalųjį skirstinį rezultatų analizėje buvo naudoti parametriniai kriterijai.

Analizuojant karjeros sprendimų saviveiksmingumo, identiteto profesijai, pasitenkinimo studijomis ir studijų pasiekimų skirtumus pagal lytį ir kursą buvo naudotas nepriklausomų imčių vidurkių palyginimui skirtas *Stjudento t kriterijus*. Šiame darbe naudotų klausimynų komponentų tarpusavio sąsajoms ir jų sąsajoms su amžiumi įvertinti naudotas

Pearsono koreliacijos koeficientas. Pirmų trijų hipotezių patvirtinimui taikyta *tiesinė regresinė analizė*. Sudarant tiesinės regresijos modelį, kiekvienu atveju buvo tikrinamas duomenų tinkamumas (įvertinamas ryšio pobūdis, kintamųjų multikolinearumas ir nepriklausomumas), taip pat buvo šalinamos vienmatės išskirtys pagal priklausomą kintamąjį ir daugiamatės išskirtys pagal nepriklausomus kintamuosius. Ketvirtos hipotezės įvertinimui atliktas *struktūrinis lygčių modeliavimas (SEM)*.

3. Rezultatai

3.1. Studentų karjeros sprendimų saviveiksmingumo išreikštumas ir subskalių tarpusavio sąsajos

Remiantis tyrimo metu surinktais duomenimis, buvo įvertinta karjeros sprendimų saviveiksmingumo raiška tyrimo imtyje. 6 lentelėje galima matyti karjeros sprendimų saviveiksmingumo skalės ir poskalių pasireiškimo vidurkiai. Studentų imtyje savęs vertinimo ir profesinės informacijos rinkimo subskalių vidurkiai yra didžiausi, o problemų sprendimo subskalės vidurkis yra žemiausias.

6 lentelė. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo išreikštumas

Skalė ir subskalės	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Karjeros sprendimų saviveiksmingumas	1	4,56	3,0	0,57
<i>Savęs vertinimas</i>	1	5	3,3	0,73
<i>Profesinės informacijos surinkimas</i>	1	5	3,3	0,67
<i>Tikslo pasirinkimas</i>	1	4,6	2,9	0,72
<i>Planavimas</i>	1	4,6	2,9	0,66
<i>Problemų sprendimas</i>	1	5	2,8	0,64

Tyrimo metu taip pat buvo analizuojama, kurias subskalių klausimuose pateiktas veiklas studentams atlikti sekasi lengviausiai (žr. 2 priedą). Analizuojant *savęs vertinimą* nustatyta, kad studentams lengviausia įvardinti, kuriuos dalykus jie labiausiai vertina darbe ir apibūdinti savo gyvenimo stilių bei svajonių darbą. *Renkant profesinę informaciją* studentams lengviausia dominančią informaciją surasti internete, sužinoti apie magistro arba podiplomines studijas teikiančias įstaigas, taip pat sužinoti dominančius dalykus apie profesiją iš tų žmonių, kurie dirba asmenis dominančioje srityje. *Tikslo pasirinkimo* srityje studentams lengviausia pasirinkti vieną studijų kryptį ir išsirinkti profesinį kelią tenkinantį asmeninius interesus. Analizuojant *planavimo* subskalės klausimus buvo pastebėta, kad studentams nėra sunku suplanuoti veiksmus reikalingus studijų baigimui, parašyti gerą gyvenimo aprašymą ir gerai pasirodyti pokalbyje dėl darbo. Aptariant *problemų sprendimo* subskalės klausimus išryškėjo, kad studentams lengva rasti būdą akademinų problemų sprendimui ir siekti akademinų tikslų net ir susiduriant su problemomis.

Karjeros sprendimų saviveiksmingumo subskalių tarpusavio sąsajoms nustatyti buvo naudotas Pearsono koreliacijos koeficientas. 7 lentelėje matyti, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumo subskalių (*savęs vertinimas*, *informacijos rinkimas*, *tikslo pasirinkimas*, *planavimas*, *problemų sprendimas*) tarpusavio sąsajos statistiškai reikšmingos ($p < 0,05$). Vyrauja vidutinė, statistiškai reikšminga koreliacija, svyruojanti nuo 0,529 iki 0,688.

7 lentelė. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo subskalių tarpusavio sąsajos

Subskalė	<i>Problemų sprendimas</i>	<i>Planavimas</i>	<i>Tikslo pasirinkimas</i>	<i>Informacijos rinkimas</i>
<i>Savęs vertinimas</i>	0,559*	0,665*	0,592*	0,529*
<i>Informacijos surinkimas</i>	0,552*	0,604*	0,551*	
<i>Tikslo pasirinkimas</i>	0,660*	0,672*		
<i>Planavimas</i>	0,688*			

Pastabos: * $p < 0,001$

Apibendrinant galima teigti, kad tyrimo imtyje didžiausi yra savęs vertinimo ir profesinės informacijos surinkimo subskalių vidurkiai. Analizuojant, kurias karjeros sprendimų saviveiksmingumo subskalėse pateiktas veiklas studentams atlikti yra lengviausia, nustatyta, kad jiems lengva: pasakyti, kokius dalykus labiausiai vertina darbe (savęs vertinimas), internete surasti informacijos apie juos dominančias profesijas (profesinės informacijos surinkimas), pasirinkti vieną studijų kryptį iš keleto dominančių (tikslų pasirinkimas), suplanuoti veiksmus, reikalingus sėkmingai baigti studijų programą (planavimas) ir rasti būdą, kaip išspręsti akademinis sunkumus (problemų sprendimas). Karjeros sprendimų saviveiksmingumo kintamųjų tarpusavio sąsajos yra statistiškai reikšmingos.

3.1.2. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo sąsajos su studentų socialiniais-demografiniais rodikliais.

Analizuojant karjeros sprendimų saviveiksmingumo subskalių skirtumus pagal lytį ir kursą, kuriame studijuojama, buvo naudojamas Stjudento T kriterijus. Analizė atskleidė, kad reikšmingų skirtumų nėra (žr. 8 ir 9 lenteles).

8 lentelė. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo subskalių skirtumai pagal lytį

Subskalė	Lytis	N	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Stjudent t	p
Karjeros sprendimų saviveiksmingumas	Vyras	36	75,8	15,36	-0,103	0,918
	Moteris	113	76,1	13,86		
<i>Savęs vertinimas</i>	Vyras	36	16,6	3,76	-0,130	0,897
	Moteris	113	16,6	3,58		
<i>Informacijos rinkimas</i>	Vyras	36	16,3	3,50	-0,350	0,727
	Moteris	113	16,5	3,33		
<i>Tikslo pasirinkimas</i>	Vyras	36	14,4	3,54	-0,193	0,847
	Moteris	113	14,5	3,66		
<i>Planavimas</i>	Vyras	36	14,7	3,42	0,090	0,929
	Moteris	113	14,6	3,31		
<i>Problemų sprendimas</i>	Vyras	36	13,9	3,56	-0,181	0,857
	Moteris	113	13,8	3,11		

9 lentelė. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo subskalių skirtumai pagal kursą, kuriame studijuojama

Subskalė	Kursas	N	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Stjudent t	p
Karjeros sprendimų saviveiksmingumas	Pirmas	75	75,8	15,06	-0,248	0,805
	Antras	74	76,3	13,34		
Savęs vertinimas	Pirmas	75	16,7	3,91	0,325	0,746
	Antras	74	16,5	3,31		
Informacijos rinkimas	Pirmas	75	16,3	3,36	-0,669	0,505
	Antras	74	16,7	3,37		
Tikslo pasirinkimas	Pirmas	75	14,3	3,73	-0,394	0,694
	Antras	74	14,6	3,53		
Planavimas	Pirmas	75	14,8	3,59	0,402	0,688
	Antras	74	14,5	3,05		
Problemų sprendimas	Pirmas	75	13,6	3,29	-0,734	0,464
	Antras	74	14,0	3,14		

Atliekant skaičiavimus buvo patikrinta, kaip karjeros sprendimų saviveiksmingumas yra susijęs su amžiumi. 10 lentelėje matyti, kad savęs vertinimo, informacijos rinkimo, tikslo pasirinkimo ir planavimo subskalių sąsajos su amžiumi silpnos, tačiau statistiškai reikšmingos ($p < 0,05$). Tai rodo, kad šie karjeros sprendimų saviveiksmingumo aspektai stiprėja su amžiumi. Iš duomenų galima spręsti, kad didėjant amžiui žmogui yra svarbiausia turėti tikslą, kurio jis galėtų siekti ir kurti planus. Lentelėje matyti, kad problemų sprendimas su amžiumi nėra susijęs. Tai reiškia, kad problemas tiek jaunesniame, tiek vyresniame amžiuje žmonės sprendžia panašiai.

10 lentelė. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo subskalių sąsajos su amžiumi

Subskalė		Karjeros sprendimų saviveiksmingumas	Savęs vertinimas	Informacijos surinkimas	Tikslo pasirinkimas	Planavimas	Problemų sprendimas
Amžius	r	0,254	0,196	0,199	0,272	0,261	0,115
	p	0,002	0,016	0,015	0,001	0,001	0,163

Apibendrinant, karjeros sprendimų saviveiksmingumas nesiskirai pagal lytį ir kursą, kuriame studijuojama. Analizuojant karjeros sprendimų saviveiksmingumo sąsajas su amžiumi nustatytos statistiškai reikšmingos sąsajos. Tyrimo metu buvo nustatyta, kad asmens amžiui didėjant, kartu didėja asmens gebėjimai įvertinti savo sugebėjimus, interesus ir vertybes, žmogui tampa lengviau surasti informacijos apie aukštąsias mokyklas, studijų programas ar darbo rinką, taip pat asmuo turi tvirtesnius su karjera susijusius prioritetus ir geriau žino kokių būdu pasiekti užsibrėžtus profesinius tikslus.

3.2. Studentų identiteto profesijai ypatumai

Surinkus tyrimo duomenis buvo įvertinta identiteto profesijai raiška. Remiantis 11 lentelės duomenimis galima teigti, kad identiteto subskalės – į gylį nukreiptas išsamus tyrinėjimas – vidurkis yra aukščiausias, tai reiškia, kad ši subskalė studentams labiausiai būdinga. Tuo tarpu tapatumo įsipareigojimo persvarstymas studentams būdingas mažiausiai.

11 lentelė. Identiteto profesijai raiška

Skalė ir subskalės	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Identitetas profesijai	23	63	44,6	8,29
<i>Tapatumo įsipareigojimai</i>	1	5	3,1	0,97
<i>Į gylį nukreiptas išsamus tyrinėjimas</i>	1,2	5	3,4	0,76
<i>Tapatumo įsipareigojimo persvarstymas</i>	1	4,67	2,0	0,93

Aprašant studentų identiteto profesijai raišką, buvo analizuojama, kurie teiginiai stipriausiai išreikšti subskalėse. *Tapatumo įsipareigojimo* subskalę labiausiai atspindėjo studentų pritarimas, kad jų dabartiniai mokslai teikia jiems pasitikėjimą, į ateitį leidžia žvelgti optimistiškai ir suteikia gyvenimui saugumo. Analizuojant *į gylį nukreipto išsamaus tyrinėjimo* subskalę buvo pastebėta, kad ją labiausiai atspindi studentų polinkis dažnai apmąstyti savo dabartinius mokslus, siekti apie juos sužinoti kiek įmanoma daugiau, apie juos sužinant ką nors naujo. Tuo tarpu *tapatumo įsipareigojimo persvarstymo* subskalę, labiausiai atspindi studentų svarstymas pakeisti mokslus ir manymas, kad pakeitus dabartinius mokslus jų gyvenimas taptų įdomesnis (žr. 2 priedą).

Analizuojant identiteto profesijai komponentų sąsajas buvo pastebėta, kad tapatumo įsipareigojimo sąsajos su įsipareigojimo persvarstymu yra neigiamos, silpnos, tačiau statistikai reikšmingos ($p < 0,01$). Tai reiškia, kad vienos skalės rodikliams didėjant, kitos skalės rodikliai statistiškai patikimai mažėja t.y., jei asmuo jaučia stiprų identitetą profesijai, jis rečiau persvarsto savo profesinius įsipareigojimus. Į gylį nukreipto išsamaus tyrinėjimo sąsajos su tapatumo įsipareigojimu taip pat silpnos, tačiau reikšmingos ($p < 0,05$), tuo tarpu įsipareigojimo persvarstymo subskalė ir į gylį nukreipto išsamaus tyrinėjimo subskalė nėra susijusios ($p > 0,05$) (žr. 12 lentelę). Identiteto profesijai komponentų tarpusavio sąsajoms nustatyti buvo naudojamas Pearsono koreliacijos koeficientas.

12 lentelė. Identiteto profesijai subskalių tarpusavio sąsajos

Subskalė		<i>Įsipareigojimo persvarstymas</i>	<i>Į gylį nukreiptas tyrinėjimas</i>
<i>Tapatumo įsipareigojimas</i>	r	-0,451	0,246
	p	<0,001	0,002
<i>Įgylį nukreiptas išsamus tyrinėjimas</i>	r	-0,085	
	p	0,301	

Apibendrinant galima pastebėti, kad studentų imtyje didžiausias yra į gylį nukreipto išsamaus tyrinėjimo subskalės vidurkis. Subskalėse labiausiai išreikšti teiginiai: mano dabartiniai mokslai suteikia man pasitikėjimą (tapatumo įsipareigojimai), aš dažnai apsvairstau savo dabartinius mokslus (į gylį nukreiptas išsamus tyrinėjimas), dažnai galvoju, kad pakeitus dabartinius mokslus, mano gyvenimas taptų įdomesnis (įsipareigojimo persvarstymas). Analizuojant identiteto profesijai komponentų tarpusavio sąsajas, nustatyta, kad tapatumo įsipareigojimai statistiškai reikšmingai susiję su į gylį nukreiptu išsamiu tyrinėjimu ir neigiamai susiję su įsipareigojimo persvarstymu.

3.2.1. Identiteto profesijai sąsajos su studentų socialiniais-demografiniais rodikliais

Šiame darbe buvo įvertinti identiteto profesijai skirtumai pagal sociodemografines studentų charakteristikas. Identiteto profesijai skirtumai pagal lytį ir kursą buvo įvertinti naudojant Stjudento T kriterijų. 13 lentelėje galima matyti, kad reikšmingų skirtumų lyties atžvilgiu nustatyta nebuvo ($p > 0,05$). Tai reiškia, kad tiek vyrų, tiek moterų identitetas profesijai yra panašus.

13 lentelė. Identiteto profesijai skirtumai pagal lytį

Subskalė	Lytis	N	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Stjudent t	p
Identitetas profesijai	Vyras	36	44,7	8,37	0,069	0,945
	Moteris	113	44,6	8,31		
<i>Tapatumo įsipareigojimai</i>	Vyras	36	3,2	0,81	0,959	0,339
	Moteris	113	3,1	1,02		
<i>Į gylį nukreiptas išsamus tyrinėjimas</i>	Vyras	36	3,3	0,76	-1,373	0,172
	Moteris	113	3,5	0,75		
<i>Tapatumo įsipareigojimo persvarstymas</i>	Vyras	36	2,0	0,91	-0,385	0,701
	Moteris	113	2,1	0,94		

Analizuojant identiteto profesijai skirtumus pagal kursą, kuriame studijuojama, reikšmingų skirtumų taip pat nebuvo nustatyta ($p > 0,05$) (žr. 14 lentelę).

14 lentelė. Identiteto profesijai skirtumai pagal kursą, kuriame studijuojama

Subskalė	Kursas	N	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Stjudent t	p
Identitetas profesijai	Pirmas	75	45,7	7,75	1,592	0,113
	Antras	74	43,5	8,73		
<i>Tapatumo įsipareigojimai</i>	Pirmas	75	3,2	0,81	0,714	0,339
	Antras	74	3,1	1,02		
<i>Į gylį nukreiptas išsamus tyrinėjimas</i>	Pirmas	75	3,3	0,76	1,279	0,172
	Antras	74	3,5	0,75		
<i>Tapatumo įsipareigojimo persvarstymas</i>	Pirmas	75	2,0	0,91	-1,748	0,701
	Antras	74	2,1	0,94		

Kadangi skirtumai neužfiksuoti galima teigti, kad studentų studijuojančių antrosios pakopos studijų pirmame ir antrame kurse identitetas profesijai yra panašus.

Identiteto profesijai sąsajų su amžiumi įvertinimui buvo naudotas Pearsono koreliacijos koeficientas. 15 lentelėje galima matyti, kad identitetas profesijai reikšmingai, teigiamai susijęs su amžiumi. Tai reiškia, kad didėjant asmens amžiui, identitetas profesijai stiprėja ($p < 0,05$). Išskiriant identiteto profesijai kintamuosius pastebėta, kad tapatumo įsipareigojimai taip pat susiję su asmens amžiumi ($p < 0,05$). Remiantis duomenimis galima teigti, kad didėjant asmens amžiui mažiau dvejojama dėl savo profesijos ir tikima, kad pasirinkta profesija pateisina asmeninius lūkesčius. Tuo tarpu į gylį nukreiptas išsamus tyrinėjimas ir tapatumo įsipareigojimo persvarstymas su amžiumi nėra susiję ($p > 0,05$).

15 lentelė. Identiteto profesijai sąsajos su studentų amžiumi

Subskalė		Identitetas profesijai	Tapatumo įsipareigojimai	Į gylį nukreiptas išsamus tyrinėjimas	Tapatumo įsipareigojimo persvarstymas
Amžius	r	0,212	0,187	0,131	-0,128
	p	0,009	0,022	0,110	0,120

Apibendrinant, galima pastebėti, kad identiteto profesijai skirtumai pagal lytį ir kursą yra nereikšmingi. Analizuojant identiteto profesijai sąsajas su amžiumi, nustatyta, kad egzistuoja statistiškai reikšmingos sąsajos. Rezultatai atskleidė, kad didėjant amžiui asmens turimi profesiniai įsipareigojimai tvirtėja.

3.3. Studentų pasitenkinimo studijomis ir studijų pasiekimų ypatumai

3.3.1. Pasitenkinimo studijomis išreikštumas ir sąsajos su studentų sociodemografinėmis charakteristikomis

Remiantis tyrimo metu surinktais duomenimis buvo įvertinta pasitenkinimo studijomis raiška, tyrimo imtyje. 16 lentelėje galima matyti, kad stipriausiai išreikštas studentų patenkinimas studijų turiniu, kiek mažiau studijų sąlygomis, o mažiausiai išreikštas pasitenkinimas studijų ir asmeninių interesų suderinimo galimybėmis.

16 lentelė. Pasitenkinimo studijomis išreikštumas.

Skalė ir subskalės	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Pasitenkinimas studijomis	13	48	32,3	7,42
<i>Pasitenkinimas turiniu</i>	1	5	3,41	0,99
<i>Pasitenkinimas sąlygomis</i>	1	5	3,2	0,94
<i>Pasitenkinimas interesų suderinimo galimybėmis</i>	1	5	3,0	1,01

Analizuojant *pasitenkinimo studijų turiniu* subskalės teiginius buvo pastebėta, kad studentai šioje srityje yra labiausiai patenkinti savo dabartinėmis studijomis ir besidžiaugiantys, tuo ką studijuoja. Aptariant *pasitenkinimo studijų sąlygomis* subskalę, galima pastebėti, kad studentai geriausiai vertina išorines sąlygas, kuriomis tenka studijuoti universitete ir tai, kad universitetas atsižvelgia į studentų poreikius. Analizuojant *pasitenkinimo interesų suderinimo galimybėmis* subskalę, buvo pastebėta, kad studentai yra patenkinti studijų ir kitų savo įsipareigojimų suderinimo galimybėmis, tačiau studentai pastebi, kad dėl mokslų dažnai jaučiasi pavargę ir įsitempę (žiūrėti 2 priedą).

Toliau pateikiamos pasitenkinimo studijomis sąsajos su sociodemografinėmis charakteristikomis. Skirtumams tarp pasitenkinimo studijomis komponentų ir lyties bei kurso, kuriame studijuojama nustatyti buvo naudojamas Studento T kriterijus. 17 lentelėje galima matyti, kad bendrai pasitenkinimas studijomis nesiskiria lyties atžvilgiu ($p > 0,05$). Pasitenkinimas studijų turiniu ir sąlygomis taip pat nesiskiria tarp vaikinių ir merginų ($p > 0,05$). Tuo tarpu pasitenkinimas studijų ir asmeninių interesų suderinimo galimybėmis statistiškai reikšmingai skiriasi lyties atžvilgiu ($p < 0,05$). Remiantis duomenimis galima teigti, kad vyrai studijų ir asmeninių interesų suderinimo galimybėmis yra patenkinti statistiškai reikšmingai labiau nei moterys.

17 lentelė. Pasitenkinimo studijomis skirtumai pagal lytį

Subskalė	Lytis	N	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Stjudent t	p
Pasitenkinimas studijomis	Vyras	36	33,4	6,66	1,035	0,303
	Moteris	113	31,9	7,64		
<i>Pasitenkinimas studijų turiniu</i>	Vyras	36	3,4	0,91	-0,226	0,821
	Moteris	113	3,4	1,02		
<i>Pasitenkinimas studijų sąlygomis</i>	Vyras	36	3,3	0,93	0,581	0,562
	Moteris	113	3,2	0,94		
<i>Pasitenkinimas interesų suderinimo galimybėmis</i>	Vyras	36	3,4	1,00	2,322	0,022
	Moteris	113	2,9	1,00		

Analizuojant pasitenkinimo studijomis skirtumus pagal kursą, kuriame studijuojama buvo pastebėta, kad studentai, studijuojantys pirmame magistrantūros kurse, jaučia stipresnę identitetą profesijai ($p < 0,05$). Pasitenkinimas studijų turiniu ir sąlygomis taip pat skiriasi priklausomai nuo kurso, kuriame studijuojama. Remiantis 18 lentele galima teigti, kad studentai studijuojantys pirmame magistrantūros studijų kurse yra labiau patenkinti tiek studijų turiniu ($p < 0,05$), tiek sąlygomis ($p < 0,05$). Tuo tarpu pasitenkinimas studijų ir asmeninių interesų suderinimo galimybėmis nuo kurso nepriklauso ($p > 0,05$).

18 lentelė. Pasitenkinimo studijomis skirtumai pagal kursą

Subskalė	Kursas	N	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Stjudent t	p
Pasitenkinimas studijomis	Pirmas	75	33,9	7,02	2,736	0,007
	Antras	74	30,7	7,51		
<i>Pasitenkinimas studijų turiniu</i>	Pirmas	75	3,6	0,98	2,289	0,024
	Antras	74	3,2	0,98		
<i>Pasitenkinimas studijų sąlygomis</i>	Pirmas	75	3,4	0,89	2,446	0,016
	Antras	74	3,0	0,94		
<i>Pasitenkinimas interesų suderinimo galimybėmis</i>	Pirmas	75	3,1	0,94	1,379	0,170
	Antras	74	2,9	1,08		

19 lentelėje pateikiamos pasitenkinimo studijomis subskalių sąsajos su amžiumi. Lentelėje galima matyti, kad tiek jaunesniame, tiek vyresniame amžiuje pasitenkinimas studijų sąlygomis ir studijų bei asmeninių interesų suderinimo galimybėmis yra panašus ($p > 0,05$). Tuo tarpu pasitenkinimas studijų turiniu statistiškai reikšmingai susijęs su amžiumi ($p < 0,05$). Duomenys rodo, kad didėjant amžiui didėja asmens pasitenkinimas studijų turiniu.

19 lentelė. Pasitenkinimo studijomis sąsajos su amžiumi

Subskalė		<i>Pasitenkinimas studijomis</i>	<i>Pasitenkinimas studijų turiniu</i>	<i>Pasitenkinimas studijų sąlygomis</i>	<i>Pasitenkinimas interesų suderinimo galimybėmis</i>
<i>Amžius</i>	r	0,169	0,223	0,071	0,056
	p	0,039	0,006	0,387	0,501

Apibendrinant, tirtoje imtyje studentai labiausiai patenkinti studijų turiniu. Pasitenkinimas studijomis statistiškai reikšmingai skiriasi priklausomai nuo lyties ir kurso. Remiantis duomenimis vyrams studijas suderinti su kitais savo įsipareigojimais yra lengviau, studijos juos išsekina mažiau nei moteris. Tuo tarpu pirmo kurso studentai studijomis patenkinti labiau. Pirmakursiai taip pat labiau patenkinti tuo ką studijuoja, dažniau mano, kad universitete pakankamai atsižvelgiama į studentams sudaromas sąlygas ir poreikių tenkinimą.

3.3.2. Studijų pasiekimų sąsajos su studentų socialinėmis demografinėmis charakteristikomis

Aprašant studentų studijų pasiekimus buvo pastebėta, kad studentų pasiekimų vidurkis lygus 9. Mažiausias vidurkis lygus 6, didžiausias – 10 (žr. 20 lentelę).

20 lentelė. Duomenys apie studentų studijų pasiekimus

Kriterijus	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Pažymių vidurkis	6	10	8,9	0,75

Studijų pasiekimų skirtumams pagal lytį ir kursą nustatyti buvo naudojamas Stjudento T testas. 21 lentelėje galima matyti, kad studijų pasiekimų skirtumai pagal lytį yra statistiškai reikšmingi ($p < 0,05$). Moterų studijų pasiekimai yra aukštesni nei vyrų. Analizuojant studijų pasiekimų skirtumus pagal kursą, kuriame studijuojama, reikšmingų skirtumų nenustatyta ($p > 0,05$).

21 lentelė. Studijų pasiekimų skirtumai pagal lytį ir kursą

Kriterijus	Grupė	N	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Stjudent t	p
Lytis	Vyras	36	8,6	0,77	-2,777	0,006
	Moteris	113	9,0	0,72		
Kursas	Pirmas	75	9,0	0,69	1,134	0,259
	Antras	74	8,9	0,80		

Studijų pasiekimų ir amžiaus sąsajoms nustatyti buvo naudojamas Pearsono koreliacijos koeficientas. 22 lentelėje galima matyti, kad studijų pasiekimai su amžiumi nėra susiję.

22 lentelė. Studijų pasiekimų sąsajos su amžiumi

Subskalė		Studijų pasiekimai
Amžius	r	-0,095
	p	0,247

Apibendrinant, tyrimo imtyje studijų pasiekimai svyruoja nuo 6 iki 10. Analizuojant studijų pasiekimų skirtumus pagal lytį nustatyta, kad moterų studijų pasiekimai yra statistiškai reikšmingai aukštesni nei vyrų.

3.4. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo, identiteto profesijai, pasitenkinimo studijomis ir studijų pasiekimų sąsajų analizė

3.4.1. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir identiteto profesijai sąsajos

Siekiant įvertinti pirmąją šio darbo hipotezę, kuri nurodo, kad *stipresnis karjeros sprendimų saviveiksmingumas numato stipresnę identitetą profesijai nei silpnesnis karjeros sprendimų saviveiksmingumas*, buvo naudota tiesinė regresija. Visų pima buvo įvertintos identiteto skalės sąsajos su karjeros sprendimų saviveiksmingumo skale. Remiantis duomenimis buvo nustatyta, kad kintamieji nėra multikolinearūs (kintamųjų dispersijos mažėjimo daugiklis $VIF=1$), jų nepriklausomumas pakankamas (Durbin-Watson $d=2,227$). 23 lentelėje galima matyti, kad sudarytas tiesinės regresijos modelis yra statistiškai reikšmingas ($p < 0,01$). Karjeros sprendimų saviveiksmingumas statistiškai reikšmingai teigiamai prognozuoja identitetą profesijai. Tai reiškia, kad asmenys, kurių karjeros sprendimų saviveiksmingumas išreikštas labiau jaučia stipresnę identitetą profesijai nei asmenys, kurių identitetas profesijai išreikštas

silpniau. Karjeros sprendimų saviveiksmingumas paaiškina 23 proc. identiteto profesijai dispersijos.

23 lentelė. Identiteto profesijai ir karjeros sprendimų saviveiksmingumo regresijos modelio charakteristikos

Identitetas profesijai	Statistinis reikšmingumas		Determinacijos koeficientas	Standartizuotas koeficientas	
	F	p	R ²	β	p
Karjeros sprendimų saviveiksmingumas	F(1,147)=47,304	<0,001	0,238	0.493	<0,001

Vėliau buvo analizuojamos identiteto profesijai ir karjeros sprendimų saviveiksmingumo komponentų sąsajos. Pradžioje buvo įvertintos tapatumo įsipareigojimų subskalės sąsajos su karjeros sprendimų saviveiksmingumo komponentais (savęs vertinimu, profesinės informacijos rinkimu, tikslo pasirinkimu, planavimu, problemų sprendimu). Analizuojant duomenis buvo nustatyta, kad priklausomo ir nepriklausomų kintamųjų ryšys yra tiesinis. Kintamųjų dispersijos mažėjimo daugiklis VIF<4, parodė, kad kintamieji yra nemultikolinearūs ir nepriklausomi Durbin-Watson d=2,112. Sudarytas tiesinės regresijos modelis statistiškai reikšmingas (F(5,141)=9,615, p<0,05). Karjeros sprendimų saviveiksmingumo subskalė statistiškai reikšmingai prognozuoja asmens tapatumo įsipareigojimus (p<0,05). Tai reiškia, kad asmenys, kurie labiau linkę planuoti jaučia stipresnius tapatumo įsipareigojimus. Kitos karjeros sprendimų saviveiksmingumo subskalės, identiteto profesijai subskalės – tapatumo įsipareigojimai, statistiškai reikšmingai neprognozuoja. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo komponentai paaiškina 25 proc. tapatumo įsipareigojimų dispersijos (žr. 24 lentelę).

Analizuojant, kaip karjeros sprendimų saviveiksmingumo rodikliai prognozuoja identiteto profesijai – išsamaus tyrinėjimo aspektą nustatyta, kad ryšys tarp šių kintamųjų apytikriai tiesinis. Prieš sudarant tiesinės regresijos modelį nustatyta, kad kintamieji yra nemultikolinearūs – kintamųjų dispersijos mažėjimo daugiklis VIF<4, ir nepriklausomi – Durbin-Watson reikšmė d=2,356. Sudarytas tiesinės regresijos modelis statistiškai reikšmingas (F(5,143)=2,988, p<0,05). 24 lentelėje galima matyti, kad savęs vertinimas statistiškai reikšmingai prognozuoja išsamų tyrinėjimą (β=0,252, p<0,05). Tai reiškia, kad asmenys, kurių savęs vertinimas yra išreikštas labiau yra linkę tyrinėti su karjera susijusius aspektus. Informacijos rinkimas, tikslo pasirinkimas, planavimas ir problemų sprendimas išsamaus tyrinėjimo neprognozuoja. Nepriklausomi kintamieji paaiškina 9,5 proc. išsamaus tyrinėjimo dispersijos.

Šiame darbe taip pat buvo analizuojamos įsipareigojimo persvarstymo ir savęs vertinimo, informacijos rinkimo, tikslo pasirinkimo, planavimo bei problemų sprendimo sąsajos. Prieš sudarant tiesinės regresijos modelį buvo patikrintas duomenų tinkamumas. Parinkti duomenys, buvo nemultikolinearūs ($VIF < 4$), nepriklausomi ($d = 2,059$). Tyrimo rezultatai parodė, kad sudarytas tiesinės regresijos modelis yra statistiškai reikšmingas ($F(5,141) = 7,998$, $p < 0,05$). Rezultatai atskleidė, kad tikslo pasirinkimas statistiškai reikšmingai prognozuoja įsipareigojimo persvarstymą ($p < 0,05$). Likusieji nepriklausomi kintamieji, įsipareigojimo persvarstymo statistiškai reikšmingai neprognozavo (žr. 24 lentelę).

24 lentelė. Identiteto profesijai ir karjeros sprendimų saviveiksmingumo komponentų regresijos modelio charakteristikos

Nepriklausomi kintamieji	Priklausomi kintamieji		
	<i>Tapatumo įsipareigojimais</i>	<i>Išsamus tyrinėjimas</i>	<i>Įsipareigojimo persvarstymas</i>
	β	β	β
<i>Savęs vertinimas</i>	0,046	0,252*	-0,125
<i>Informacijos rinkimas</i>	-0,007	0,008	0,077
<i>Tikslo pasirinkimas</i>	0,070	0,109	-0,319*
<i>Planavimas</i>	0,289*	0,053	-0,106
<i>Problemų sprendimas</i>	0,172	-0,116	-0,037
F (p)	9,615 (<0,001)	2,988 (0,013)	7,998 (<0,001)
R²	0,254	0,095	0,221

Pastabos: * $p < 0,05$

Tyrimo metu buvo nustatyta, kad identitetas profesijai yra susijęs su amžiumi, atsižvelgiant į reikšmingas sąsajas buvo sudaromas papildomas modelis identitetui profesijai prognozuoti. 3 priede galima matyti, kad amžius statistiškai reikšmingai neprognozuoja nei vieno identiteto profesijai kintamojo.

Apibendrinat galima teigti, kad identitetą profesijai statistiškai reikšmingai prognozuoja karjeros sprendimų saviveiksmingumas. Asmens tvirtus profesinius pasirinkimus, kuriais nebūdų abejojama prognozuoja asmens žinojimas, koku būdu jis pasieks užsibrėžtus profesinius tikslus. Nuolatinį mąstymą apie esamus profesinius pasirinkimus ir papildomos informacijos ieškojimą prognozuoja asmens gebėjimas įvertinti savo sugebėjimus, interesus ir vertybes. O asmens naujų profesinių alternatyvų ieškojimą prognozuoja gebėjimas nusistatyti asmeninius interesus ir profesinius prioritetus.

3.4.2. Identiteto profesijai ir pasitenkinimo studijomis sąsajos

Antroji šio darbo hipotezė numato, kad *stipresnis identitetas profesijai prognozuoja didesnę pasitenkinimą studijomis nei silpnesnis identitetas profesijai*. Šios hipotezės patikrinimui buvo atlikta tiesinė regresija.

Analizuojant bendrų skalių sąsajas buvo įvertintas kintamųjų tinkamumas tiesinei regresijai. Kintamųjų vizualinis ryšys – tiesinis, multikolinearumas nenustatytas (kintamųjų dispersijos mažėjimo daugiklis VIF=1,000), o nepriklausomumas pakankamas (Durbin-Watson kriterijaus reikšmė $d=1,638$). 25 lentelėje galima matyti, kad sudarytas tiesinės regresijos modelis yra statistiškai reikšmingas ($F(1,147)=117,943$, $p<0,01$). Rezultatai atskleidė, kad nuo identiteto profesijai gali priklausyti studentų pasitenkinimas studijomis – asmenys jaučiantys stipresnį identitetą profesijai yra labiau patenkinti studijomis, nei asmenys, jaučiantys silpnesnį identitetą profesijai ($p<0,01$). Identitetas profesijai paaiškina 44 proc. pasitenkinimo studijomis dispersijos (žr. 25 lentelę).

25 lentelė. Pasitenkinimo studijomis ir identiteto profesijai regresijos modelio charakteristikos

Pasitenkinimas studijomis	Statistinis reikšmingumas		Determinacijos koeficientas	Standartizuotas koeficientas	
	F	p	R ²	β	p
Identitetas profesijai	$F(1,147)=117,943$	0,001	0,445	0,667	0,001

Šiame darbe taip pat svarbu įvertinti pasitenkinimo studijų turiniu, pasitenkinimo studijų sąlygomis ir pasitenkinimo studijų bei asmeninių interesų suderinimo galimybėmis sąsajas su identiteto profesijai komponentais (tapatumo įsipareigojimai, išsamus tyrinėjimas, įsipareigojimo persvarstymas). Analizuojant pasitenkinimo studijų turiniu ir identiteto profesijai sąsajas nustatyta, kad kintamųjų ryšys – tiesinis, kintamieji yra nemultikolinearūs ($VIF<4$) ir nepriklausomi – Durbin-Watson kriterijus $d=2,063$. 26 lentelėje matyti, kad sudarytas regresijos modelis yra statistiškai reikšmingas ($F(3,145)=84,768$, $p<0,05$). Kintamieji paaiškina net 63 proc. pasitenkinimo studijų turiniu dispersijos. Didžiausią reikšmę pasitenkinimui studijų turiniu turi tapatumo įsipareigojimai ($\beta=0,455$, $p<0,001$) kiek mažesnę, neigiamą – įsipareigojimo persvarstymas ($\beta=-0,390$, $p<0,001$), o mažiausią – išsamus tyrinėjimas ($\beta=0,228$, $p<0,001$). Apibendrintai galima teigti, kad labiau patenkinti studijų turiniu yra asmenys, kurie yra labiau įsipareigoję savo profesijai ir tyrinėjantys su karjera susijusius aspektus, o asmenys, kurie persvarsto savo įsipareigojimus profesijai, studijų turiniu patenkinti mažiau (žr. 26 lentelę).

Analizuojant pasitenkinimo studijų sąlygomis, tapatumo įsipareigojimų, išsamaus tyrinėjimo ir įsipareigojimo persvarstymo sąsajas nustatyta, kad priklausomo ir nepriklausomų kintamųjų ryšiai tiesiniai, kintamieji yra nepriklausomi, jiems nebūdingas multikolinearumas. 26

lentelėje galima matyti, kad sudarytas modelis reikšmingas ($p < 0,001$). Nepriklausomi kintamieji paaiškina beveik 26 proc. priklausomo kintamojo dispersijos. Pasitenkinimą studijų sąlygomis statistiškai reikšmingai prognozuoja tapatumo įsipareigojimų ($\beta = 0,218$, $p < 0,001$) ir įsipareigojimo persvarstymų ($\beta = -0,378$, $p < 0,001$) komponentai. Tai reiškia, kad asmenys jaučiantys stipresnį įsipareigojimą profesijai ir nepersvarstantys savo profesinių įsipareigojimų yra labiau patenkinti studijų turiniu. Išsamus tyrinėjimas nėra statistiškai reikšmingas pasitenkinimo studijomis prognozei.

Analizuojant pasitenkinimą studijų ir asmeninių interesų suderinimo galimybėmis bei identiteto profesijai komponentų sąsajas nustatyta, kad analizuojami kintamieji yra nemultikolinearūs – dispersijos mažėjimo daugiklis $VIF < 4$, kintamieji taip pat yra nepriklausomi – Durbin-Watson kriterijaus reikšmė $d = 1,787$. Sudarytas tiesinės regresijos modelis statistiškai reikšmingas ($p < 0,001$). Pateiktoje lentelėje Nr. 26 galima matyti, kad įsipareigojimo persvarstymas turi statistiškai reikšmingą prognostinę vertę pasitenkinimui studijų ir asmeninių interesų suderinimo galimybėmis ($\beta = -0,356$, $p < 0,001$). Tai reiškia, kad asmenys, kurie linkę persvarstyti profesinius įsipareigojimus yra mažiau patenkinti studijų ir asmeninių interesų suderinimo galimybėmis, nei asmenys, kurie profesinius įsipareigojimus linkę persvarstyti rečiau. Pasitenkinimas interesų suderinimo galimybėmis nepriklauso nuo tapatumo įsipareigojimų ir išsamaus tyrinėjimo.

26 lentelė. Pasitenkinimo studijomis ir identiteto profesijai komponentų regresijos modelio charakteristikos.

Nepriklausomi kintamieji	Priklausomi kintamieji		
	<i>Pasitenkinimas turiniu</i>	<i>Pasitenkinimas sąlygomis</i>	<i>Pasitenkinimas interesų suderinimo galimybėmis</i>
	β	β	β
<i>Tapatumo įsipareigojimais</i>	0,455**	0,218*	0,121
<i>Išsamus tyrinėjimas</i>	0,228**	-0,092	-0,094
<i>Įsipareigojimo persvarstymas</i>	-0,390**	-0,378**	-0,356**
F (p)	84,768 (<0,001)	16,742 (<0,001)	10,454 (<0,001)
R²	0,637	0,257	0,178

Pastabos: * $p < 0,05$; ** $p < 0,001$

Kaip jau minėta anksčiau, tyrimo metu buvo nustatyta, kad pasitenkinimas studijomis reikšmingai priklauso nuo lyties ir kurso, kuriame studijuojama bei yra susijęs su amžiumi. Atsižvelgiant į šias sąsajas buvo sudaromas papildomas pasitenkinimo studijomis prognostinis modelis. Į modelį buvo įtraukti identiteto profesijai kintamieji ir lytis, kursas bei amžius.

Rezultatai parodė, kad moteriška lytis reikšmingai prognozuoja mažesnę pasitenkinimą studijų ir asmeninių interesų suderinimo galimybėmis. Kiti papildomi kintamieji pasitenkinimo studijomis neprognozavo. Išsamias pasitenkinimo studijomis, identiteto profesijai, lyties, kurso ir amžiaus regresijos modelio charakteristikas galima matyti 3 priede.

Apibendrinant galima teigti, kad pasitenkinimą studijomis statistiškai reikšmingai prognozuoja identitetas profesijai. Aptariant pasitenkinimo studijomis komponentus galima pastebėti, kad pasitenkinimą studijų turiniu statistiškai reikšmingai prognozuoja visos identiteto profesijai subskalės. Pasitenkinimą studijų sąlygomis statistiškai reikšmingai prognozuoja asmens turimas tvirtas profesinis pasirinkimas, kuriuo nėra abejojama ir amens naujų profesinių alternatyvų ieškojimas. Pasitenkinimo studijomis komponentą – pasitenkinimą studijų ir asmeninių interesų suderinimo galimybėmis, statistiškai reikšmingai, prognozuoja naujų, alternatyvių profesinių įsipareigojimų ieškojimas ir moteriška lytis.

3.4.3. Sąsajos tarp identiteto profesijai ir studijų pasiekimų

Siekiant patikrinti trečiąją hipotezę, kuri teigia, kad *stipresnis identitetas profesijai prognozuoja aukštesnius studijų pasiekimus nei silpnesnis identitetas profesijai*, atlikta tiesinė regresija. Pirmiausia buvo patikrinta identiteto profesijai prognostinė vertė studijų pasiekimams. Remiantis duomenimis buvo nustatyta, kad kintamieji nėra multikolinearūs (kintamųjų dispersijos mažėjimo daugiklis VIF=1), jų nepriklausomumas pakankamas (Durbin-Watson d=2,141). 27 lentelėje matyti, kad sudarytas tiesinės regresijos modelis nėra statistiškai reikšmingas ($p > 0,05$). Dėl to galima teigti, kad identitetas neprognozuoja studijų pasiekimų.

Analizuojant studijų pasiekimų ir identiteto profesijai komponentų sąsajas, nustatyta, kad kintamųjų ryšiai tiesiniai, kintamieji nemultikolinearūs ($VIF < 4$) ir nepriklausomi – Durbin-Watson kriterijus d=2,017. 27 lentelėje galima matyti, kad sudarytas tiesinės regresijos modelis nėra statistiškai reikšmingas ($p > 0,05$). Dėl to galima teigti, kad identiteto profesijai komponentai neprognozuoja studijų pasiekimų.

27 lentelė. Studijų pasiekimų ir identiteto profesijai komponentų regresijos modelio charakteristikos

Studijų pasiekimai	Statistinis reikšmingumas		Determinacijos koeficientas	Standartizuotas koeficientas	
	F	p	R ²	β	p
Identitetas profesijai	F(1,146)=0,019	0,891	0,0001	0,011	0,891
<i>Tapatumo įsipareigojimai</i>	F(3,145)=2,292	0,081	0,045	-0,180	0,057
<i>Išsamus tyrinėjimas</i>				0,105	0,214
<i>Įsipareigojimo persvarstymas</i>				-0,201	0,029

Tyrimo metu buvo nustatyta, kad studijų pasiekimai yra susiję su lytimi. Atsižvelgiant į gautas sąsajas sudarytas papildomas tiesinės regresijos modelis studijų pasiekimams prognozuoti. Rezultatai parodė, kad kintamųjų nepriklausomumas pakankamas $d=2,063$, jiems nebūdingas multikolinearumas $VIF<4$. 28 lentelėje galima matyti, kad sudarytas regresijos modelis yra statistiškai reikšmingas ($F(4,144)=3,466$, $p<0,05$). Didžiausią reikšmę studijų pasiekimams turi lytis. Moteriška lytis prognozuoja aukštesnius studijų pasiekimus nei vyriška. Studijų pasiekimus taip pat prognozuoja įsipareigojimo persvarstymas. Tai reiškia, kad asmenų, kurie persvarsto savo profesinius pasirinkimus, studijų pasiekimai yra žemesni.

28 lentelė. Studijų pasiekimų, identiteto profesijai ir lyties regresijos modelio charakteristikos

Studijų pasiekimai	Statistinis reikšmingumas		Determinacijos koeficientas	Standartizuotas koeficientas	
	F	p	R ²	β	p
<i>Tapatumo įsipareigojimai</i>	F(4,144)=3,466	0,010	0,088	-0,155	0,095
<i>Išsamus tyrinėjimas</i>				0,075	0,907
<i>Įsipareigojimo persvarstymas</i>				-0,199	0,028*
<i>Lytis</i>				0,209	0,011*

Pastabos: * $p<0,05$; Kodavimas: 1 – vyras, 2 – moteris

Apibendrinant galima pastebėti, kad studijų pasiekimus statistiškai reikšmingai prognozuoja moteriška lytis ir įsipareigojimo persvarstymas. Moteriška lytis prognozuoja aukštesnius studijų pasiekimus. Tuo tarpu žemesnius studijų pasiekimus prognozuoja asmeniui būdingas dabartinių profesinių įsipareigojimų lyginimas su kitais įsipareigojimais, naujų profesinių alternatyvų ieškojimas.

3.4.4. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo, pasitenkinimo studijomis ir studijų pasiekimų sąsajų analizė tarpininkaujant identitetui profesijai

Ketvirtoji šio darbo hipotezė numato, kad *karjeros sprendimų saviveiksmingumas tarpininkaujant identitetui profesijai, prognozuoja didesnę pasitenkinimą studijomis ir geresnius studijų rezultatus nei identitetui profesijai netarpininkaujant*. Prieš sudarant šių veiksmių sąsajų modelį buvo įvertintos karjeros sprendimų saviveiksmingumo sąsajos su studijų pasiekimais bei pasitenkinimu studijomis. Taip pat buvo įvertintos studijų pasiekimų ir pasitenkinimo studijomis sąsajos. 29 lentėje matyti, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas susijęs tik su pasitenkinimu studijomis. Studijų pasiekimai ir pasitenkinimas studijomis tarpusavyje taip pat nėra susiję (žiūrėti 30 lentelę).

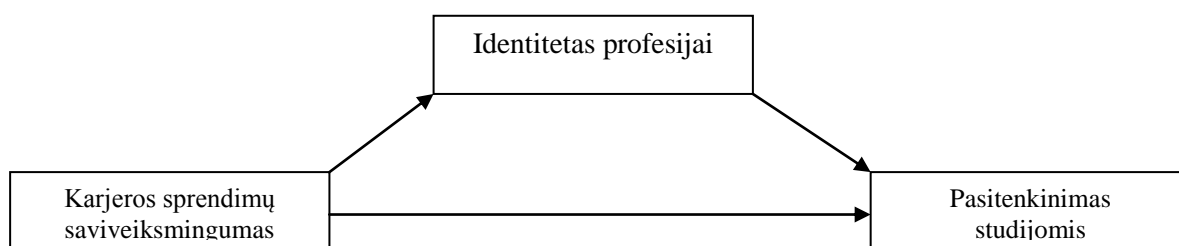
29 lentelė. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo sąsajų su studijų pasiekimais ir pasitenkinimu studijomis rodikliai

Skalė		Studijų pasiekimai	Pasitenkinimas studijomis
Karjeros sprendimų saviveiksmingumas	r	-0,005	0,399
	p	0,951	<0,001

30 lentelė. Studijų pasiekimų ir pasitenkinimo studijomis sąsajų rodikliai

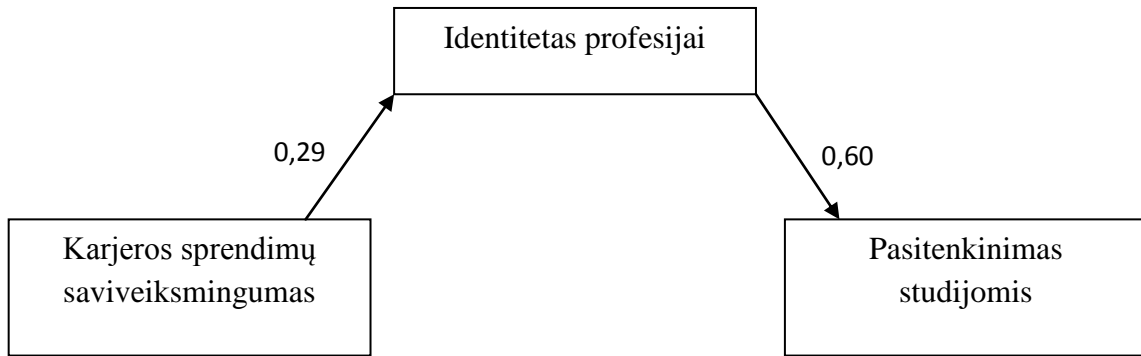
Skalė		Pasitenkinimas studijomis
Studijų pasiekimai	r	0,047
	p	0,569

Atsižvelgiant į gautus rezultatus buvo sudarytas karjeros sprendimų saviveiksmingumo, identiteto profesijai ir pasitenkinimo studijomis sąsajų modelis, kuris pateikiamas 3 paveiksle. Analizuojant modelio tinkamumo duomenims parametrus buvo nustatyta, kad modelis nėra suderintas su duomenimis, duomenys taip pat parodė, kad ryšys tarp karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir pasitenkinimo studijomis nėra reikšmingas. Dėl šių priežasčių modelis buvo modifikuotas.

3 pav. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo sąsajos su pasitenkinimu studijomis tarpininkaujant identitetui profesijai.

Modifikuotas karjeros sprendimų saviveiksmingumo sąsajų su pasitenkinimu studijomis modelis, tarpininkaujant identitetui profesijai, pateikiamas 4 paveiksle. Rezultatai atskleidė, kad sudarytas modelis yra suderintas su duomenimis ($\chi^2(1)=(1,740)$, $p=0,187$, $TLI=0,983$, $CFI=0,994$, $RMSEA=0,071$). Remiantis 3 paveiksle pateikto modelio duomenimis hipotetinis priežastinis ryšys iš karjeros sprendimų saviveiksmingumo į pasitenkinimą studijomis yra nereikšmingas. Tuo tarpu 4 paveiksle matyti, kad minėtas ryšys tarpininkaujant identitetui profesijai yra reikšmingas. Karjeros sprendimų saviveiksmingumas numato identitetą profesijai ($\beta=0,289$, $p<0,001$), o identitetas profesijai numato pasitenkinimą studijomis ($\beta=0,597$, $p<0,001$). Netiesioginis karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir pasitenkinimo studijomis ryšys lygus 0,1725.

4 pav. Netiesioginio, kryptinio karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir pasitenkinimo studijomis ryšio, rodikliai

Apibendrinant galima pastebėti, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir pasitenkinimo studijomis tiesioginis kryptinis ryšys nėra reikšmingas. Tuo tarpu tarp šių veiksnių tarpininkaujant identitetui profesijai buvo nustatytas statistiškai reikšmingas karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir pasitenkinimo studijomis kryptinis ryšys.

4. Rezultatų aptarimas

Šiuo darbu bandyta įvertinti, kaip susiję studentų karjeros sprendimų saviveiksmingumas, identitetas profesijai, pasitenkinimas studijomis ir studijų pasiekimai. Tyrimo metu paaiškėjo, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas ir identitetas profesijai susiję su amžiumi. Pasitenkinimas studijomis ir studijų pasiekimai skiriasi priklausomai nuo lyties ir kurso kuriame studijuojama, o su amžiumi susijęs tik pasitenkinimas studijomis. Tyrimo metu buvo keliamos 4 hipotezės. Pirmoji hipotezė prognozuojanti, kad stipresnis karjeros sprendimų saviveiksmingumas numato stipresnį identitetą profesijai nei silpnesnis karjeros sprendimų saviveiksmingumas – patvirtinta. Antroji hipotezė numatanti, kad stipresnis identitetas profesijai prognozuoja didesnį pasitenkinimą studijomis, nei silpnesnis identitetas profesijai taip pat buvo patvirtinta. 3 hipotezė, numatanti, kad stipresnis identitetas profesijai prognozuoja aukštesnius studijų rezultatus nei silpnesnis identitetas profesijai, buvo atmesta, kadangi sudarytas tiesinės regresijos modelis, nebuvo statistiškai reikšmingas. 4 hipotezė patvirtino, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumo poveikis pasitenkinimui studijomis reikšmingas tik tarpininkaujant identitetui profesijai.

Toliau šiame tyrime gauti rezultatai bus lyginami su kitų tyrimų rezultatais. Šiame darbe buvo tikrinama, ar karjeros sprendimų saviveiksmingumas, identitetas profesijai, pasitenkinimas studijomis ir studijų pasiekimai skiriasi pagal lytį ir kursą, kuriame studijuojama bei analizuojamos šių kintamųjų sąsajos su amžiumi. Tyrimo duomenys atskleidė, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas nepriklauso nei nuo lyties, nei nuo kurso, kuriame studijuojama. Baglama ir Uzunboylu (2017), atlikę tyrimą taip pat nerado reikšmingų karjeros sprendimų saviveiksmingumo skirtumų lyties atžvilgiu. Aleidan (2002), gauto tyrimo rezultatai patvirtino, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas nesiskiria priklausomai nuo lyties. Tuo tarpu Tang, Pan ir Newmeyer (2008) tyrimo rezultatai – priešingi. Minėtų autorių tyrimo imtyje, karjeros sprendimų saviveiksmingumas skyrėsi priklausomai nuo lyties. Kadangi mokslininkų tyrimų rezultatai skiriasi lytį, kaip veiksni susijusį su karjeros sprendimų saviveiksmingumu reikėtų vertinti atsargiai. Gali būti, kad šio veiksnio įtaka yra netiesioginė ir išryškėja tik dalyvaujant kitiems veiksniams. Šio tyrimo metu taip pat buvo nustatyta, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas nesiskiria priklausomai nuo kurso, kuriame studijuojama. Tokius tyrimo rezultatus patvirtino Baglama ir Uzunboylu (2017) tyrimo rezultatai. Autorių tyrimo duomenys parodė, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas nepriklauso nuo kurso. Analizuojant karjeros sprendimų saviveiksmingumo sąsajas su amžiumi buvo nustatytos statistiškai reikšmingos, teigiamos sąsajos. Išskiriant karjeros sprendimų saviveiksmingumo kintamuosius

nustatyta, kad savęs vertinimas, informacijos surinkimas, tikslo pasirinkimas ir planavimas su amžiumi susiję teigiamai. Nors kiti autoriai analizavo karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir amžiaus sąsajas neišskiriant subskalių, jų tyrimo rezultatai sutapo su šiame darbe gautais rezultatais (Yowell, McConnell, Schedin, 2014; Dodd, 2013). Minėtų autorių tyrimo rezultatai atskleidė, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas stiprėja didėjant asmens amžiui. Gali būti, kad taip yra dėl to, kad asmuo bėgant laikui geriau pažįsta save, labiau žino kas jam priimtina, ko jis nori ir dėl to asmens karjeros sprendimai būna veiksmingesni.

Šiame darbe taip pat buvo analizuojamos identiteto profesijai ir lyties, kurso, kuriame studijuojama bei asmens amžiaus sąsajos. Tyrimo metu nustatyta, kad vyrų ir moterų identitetas profesijai nesiskiria. Tokius rezultatus patvirtina ir kiti autoriai. Urbanavičiūtės, Pociūtės, Liniauskaitės ir Kairio (2014), Koo ir Kim (2016) tyrimų rezultatai atskleidė, kad identitetas profesijai ir lytis nėra susiję. Analizuojant identiteto profesijai ir kurso kuriame studijuojama ryšius reikšmingi skirtumai nenustatyti. Šiuos rezultatus patvirtino Khasawneh, Khasawneh, Hailat ir Jawarneh (2007) tyrimas. Autoriai analizuodami šiuos kinamuosius reikšmingų skirtumų neužfiksavo. Tyrimo metu buvo nustatyta, kad identitetas profesijai susijęs su amžiumi. Duomenys parodė, kad didėjant asmens amžiui, identitetas profesijai stiprėja. Duomenys taip pat atskleidė, kad didėjant amžiui asmens turimas profesinis pasirinkimas, kuriuo neabejojama stiprėja. Gali būti, kad žmonių įsipareigojimas profesijai stiprėja, nes žmogus yra patenkintas savo pasirinkimu. Tačiau gali būti ir taip, kad asmuo įsipareigoja profesijai dėl kitokių priežasčių. Pavyzdžiui, žmogui gali būti svarbus stabilumas, dėl profesijos keitimo jis jaustųsi nesaugus, dėl to dirba toje pačioje srityje. Gali būti, kad asmuo tiesiog nežino, ką kito norėtų veikti, gali bijoti, kad kitoje profesinėje srityje jam nepavyks susirasti darbo ar uždirbti pakankamai pinigų.

Analizuojant pasitenkinimo studijomis sąsajas su studentų lytimi, kursu, kuriame studijuojama ir amžiumi nustatyta, kad bendras pasitenkinimas studijomis nepriklauso nuo lyties. Corts, Lounsbury, Saudargas ir Tatum (2000), Ilias (2008) bei Oluwunmi, Emeghe, Oni, Ajayi (2016) savo tyrimuose taip pat nustatė, kad pasitenkinimas studijomis nepriklauso nuo lyties. Tuo tarpu Watch, Karbach, Ruffing, Brunken ir Spinath (2016) ir Umbach bei Porter (2002) savo tyrimuose nustatė, kad vyrų ir moterų pasitenkinimas studijomis skiriasi. Autorių tyrimo rezultatai parodė, kad moterų pasitenkinimas studijomis yra žemesnis nei vyrų. Kadangi mokslininkų tyrimų rezultatai kontraversiški, lytį kaip pasitenkinimo studijomis aspektą reiktų vertinti atsargiai. Gali būti, kad rezultatus lemia kultūriniai skirtumai, universitetų, kuriuose studijuojama, lygis arba papildomi veiksniai stiprinantys/silpninantys pasitenkinimo studijomis ir lyties sąsajas. Analizuojant pasitenkinimo studijomis ir kurso, kuriame studijuojama sąsajas

buvo nustatyta, kad bendras studentų pasitenkinimas studijomis ir pasitenkinimas studijų turiniu bei sąlygomis priklauso nuo kurso, kuriame studijuojama. Duomenys atskleidė, kad pirmo kurso studentai yra labiau patenkinti studijomis nei antro kurso studentai. Pasitenkinimą studijomis lyčių atžvilgiu analizavo ir Tatarūnaitė (2015) kuri pastebėjo, kad stipresnį pasitenkinimą studijomis jaučia studentai studijuojantys žemesniuose kursuose. Studentai būdami pirmame kurse, susiduria su įvairiais socialiniais veiksniais, turi prisitaikyti naujoje aplinkoje (Earnest ir kt., 2010, cit. Šerkšnas, 2017), dėl šių priežasčių tikėtina, kad studentai mažiau analizuoja tokius aspektus kaip studijų turinys ar sąlygos, dėl to juos vertina geriau. Analizuojant pasitenkinimo studijomis ir amžiaus sąsajas, nustatyta, kad amžiui didėjant pasitenkinimas studijomis stiprėja. Arambewela, Hall, Zuhair (2004) taip pat analizavo pasitenkinimo studijomis ir amžiaus sąsajas. Autoriai nustatė, kad pasitenkinimas studijomis stiprėja asmens amžiui didėjant. Tuo tarpu Corsts ir kt., (2000) ir Oluwunmi, Emeghe, Oni ir Ajayi (2016), tyrimų rezultatai buvo priešingi. Autoriai reikšmingų sąsajų tarp pasitenkinimo studijomis ir amžiaus nenustatė. Gali būti, kad tokius skirtumus lėmė skirtinga duomenų analizė, kadangi vienuose tyrimuose analizuojant pasitenkinimo studijomis ir amžiaus sąsajas, amžius buvo skaidomas į grupes ir naudojamas, kaip nominalinis kintamasis, o kituose buvo naudojamas kaip intervalinis kintamasis. Taip pat tyrimuose skyrėsi studentų amžiaus intervalas, vienuose tyrimuose jis svyravo nuo 18 iki 25 m. kituose nuo 22 iki 56 m. ir pan. Taip pat gali būti, kad amžiaus reikšmė pasitenkinimui studijomis tampa svarbi dalyvaujant papildomiems kintamiesiems.

Šiame darbe taip pat buvo analizuojamos studijų pasiekimų, lyties, kurso ir amžiaus sąsajos. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad studijų pasiekimai statistiškai reikšmingai skiriasi priklausomai nuo lyties, t.y., moterų studijų pasiekimai yra reikšmingai aukštesni nei vyrų. Studentų studijų pasiekimus analizavo Gutierrez, Agudo ir Garcia (2017) bei Timoty (2015). Autoriai pastebėjo, kad moterų studijų pasiekimai yra statistiškai reikšmingai aukštesni nei vyrų. Autoriai, analizuojantys šias sąsajas teigia, kad taip yra dėl to, kad moterys labiau rūpinasi savo ateitimi ir yra mažiau linkusios į netinkamą elgesį nei vyriškos lyties atstovai (Gutierrez, Agudo, Garcia, 2017). Analizuojant studijų pasiekimų skirtumus pagal kursą, kuriame studijuojama reikšmingi skirtumai nustatyti nebuvo. Juciūtė (2015), analizuodama studijų rezultatų ir kurso sąsajas reikšmingų skirtumų taip pat neužfiksavo. Dėl to galima teigti, kad studijų pasiekimai nuo kurso, kuriame studijuojama nepriklauso. Studijų pasiekimų ir amžiaus sąsajos šiame darbe taip pat nebuvo nustatytos. Duomenys parodė, kad studijų pasiekimai nuo studentų amžiaus nepriklauso. Šiuos rezultatus patvirtino Okoh (2017), kurio tyrimo rezultatai, reikšmingų sąsajų tarp pasiekimų ir amžiaus neatskleidė. Tuo tarpu Momanyi, Too ir Simiyu (2015), savo tyrime skirtumus tarp amžiaus ir pasiekimų identifiko. Minėti autoriai pastebėjo, kad jaunesnių

asmenų studijų pasiekimai yra aukštesni. Momanyi, Too ir Simiyu (2015) pastebi, kad studijų pasiekimų ir amžiaus sąsajos reikšmingos, tik mokyklinio amžiaus asmenims, nes jų pasiekimai yra svarbūs stojant į aukštąsias mokyklas.

Pirmąja šio darbo hipoteze buvo siekiama įvertinti ar identitetas profesijai priklauso nuo karjeros sprendimų saviveiksmingumo. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas prognozuoja identitetą profesijai. Jo, Ra, Lee ir Kim (2015), Lim, Song bei Lee (2011), Stringer ir Kerpelman (2010) tyrimai tokius rezultatus patvirtina. Minėtų autorių atliktų tyrimų rezultatai parodė, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas teigiamai susijęs su identitetu profesijai. Dėl šios priežasties galima teigti, kad šiame darbe gauti rezultatai nesiskyrė nuo kitų mokslininkų darbuose gautų rezultatų. Analizuojant karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir identiteto profesijai sąsajas buvo įvertintos šių reiškinių subskalių sąsajos. Rezultatai parodė, kad asmens poreikis planuoti teigiamai prognozuoja tapatumo įsipareigojimus. Gali būti, kad taip yra, kadangi asmenys žinantys, koku būdu pasiekti užsibrėžtų tikslų žino, kokie yra jų profesiniai tikslai. Rezultatai taip pat atskleidė, kad savęs vertinimas prognozuoja teigiamą išsamų tyrinėjimą. Šis rezultatas parodo, kad asmenys, kurie gali tiksliai įvardinti savo sugebėjimus, interesus ir vertybes mąsto apie savo profesinius pasirinkimus, nuolat ieškodami naujos informacijos. Gali būti, kad asmenys tai daro norėdami įsitikinti, kad jų pasirinkta profesija atitinka jų poreikius ir galimybes. Tyrimo metu pastebėta, kad tikslo pasirinkimas neigiamai prognozuoja įsipareigojimo persvarstymą. Tokie rezultatai atskleidžia, kad asmenys, kurie turi profesinį tikslą ir žino savo prioritetus, nebus linkę persvarstyti savo profesinių įsipareigojimų ar ieškoti naujų profesinių alternatyvų.

Antrąja šio darbo hipoteze buvo siekiama įvertinti ar pasitenkinimas studijomis priklauso nuo identiteto profesijai. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad identitetas profesijai teigiamai prognozuoja pasitenkinimą studijomis. Kaip jau minėta anksčiau, šias sąsajas patvirtina Smitina (2010) ir Urbanavičiūtės, Pociūtės, Kairio bei Linauskaitės (2016) atlikti tyrimai. Atsižvelgiant į minėtų autorių gautus rezultatus galima teigti, kad šiame darbe gauti rezultatai sutampa su kitų mokslininkų gautais rezultatais. Analizuojant identiteto profesijai ir pasitenkinimo studijomis subskalių sąsajas nustatyta, kad pasitenkinimą studijų turiniu teigiamai prognozuoja tapatumo įsipareigojimai ir išsamus tyrinėjimas, o neigiamai – įsipareigojimo persvarstymas. Gauti rezultatai rodo, kad asmenys, kurie tvirtai žino, kokios profesijos atstovais nori būti arba analizuoja norimus profesinius pasirinkimus, ieškodami papildomos informacijos, yra labiau patenkinti studijų turiniu, o asmenys, kurie nėra patenkinti savo profesiniais pasirinkimais ir galvoja juos keisti, studijų turiniu patenkinti mažiau. Pasitenkinimą studijų turiniu teigiamai prognozuoja asmens tvirtas žinojimas, kokios profesijos atstovu jis nori būti, o

neigiamai prognozuoja asmens nepasitenkinimas esamais profesiniais įsipareigojimais ir naujų profesinių alternatyvų ieškojimas. Iš tiesų galima numatyti, kad asmenys žinantys, kokią profesiją jie nori atstovauti ir pildantys savo profesinio kelio viziją, bus laimingi galėdami mokytis ir įgyti kuo daugiau įvairiapusių profesinių žinių, o asmenys jaučiantys, kad pasirinkta profesija jiems nepatinka, kad ji neatitinka profesinių lūkesčių, bus mažiau patenkinti studijuojamais dalykais, nes jie asmenims nebus įdomus bei atrodys nenaudingi. Pasitenkinimą studijų ir asmeninių interesų suderinimo galimybėmis prognozuoja vyriška lytis ir įsipareigojimų persvarstymas. Duomenys atskleidė, kad vyrai interesų suderinimo galimybėmis yra patenkinti labiau nei moterys, o asmenys, ketinantys keisti savo profesinius įsipareigojimus šiuo aspektu patenkinti mažiau. Gali būti, kad moterims asmeninius ir profesinius įsipareigojimus suderinti sunkiau, nes joms dažnai tenka didžioji dalis namų ruošos darbų, joms reikia rūpintis atžalomis, eiti vaiko priežiūros atostogų ir pan.

Trečiąja šio darbo hipoteze buvo siekiama įvertinti ar studijų pasiekimai priklauso nuo identiteto profesijai. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad bendras identitetas profesijai studijų pasiekimų neprognozuoja. Šiame darbe buvo tikimasi priešingų rezultatų, tačiau jau literatūros apžvalgoje buvo pastebėta, kad tokie rezultatai yra galimi, kadangi mokslininkų tyrimų rezultatai buvo prieštaringi. Pavyzdžiui, Yoon ir kt. (2015), atlikto tyrimo rezultatai tarp šių veiksnių parodė silpnas, tačiau reikšmingas sąsajas. Tuo tarpu Kurt (1992), atlikto tyrimo rezultatai buvo priešingi. Dėl atliktų tyrimų rezultatų skirtumų identiteto profesijai ir studijų pasiekimų sąsajas reikėtų vertinti atsargiai. Gali būti, kad identitetas profesijai studijų pasiekimus veikia netiesiogiai, o per papildomus kintamuosius. Analizuojant identiteto profesijai subskalių sąsajas su studijų pasiekimais, reikšmingos sąsajos užfiksuotos tik į regresijos modelį įtraukus papildomą kintamąjį – lytį. Modelio duomenys parodė, kad įsipareigojimo persvarstymas prognozuoja žemesnius studijų pasiekimus. Tokius rezultatus patvirtino ir Pop, Subtirica, Crocetti, Opre bei Meeus (2016) atlikto tyrimo rezultatai, kurie parodė, kad asmenų persvarstančių savo profesinius įsipareigojimus studijų pasiekimai yra žemesni. Tokie rezultatai yra tikėtini, kadangi asmenims, kurie nėra patenkinti dabartiniu savo profesijos pasirinkimu ir ketina nutraukti esamus profesinius įsipareigojimus nėra įdomu mokytis, studijuojami dalykai atrodo nenaudingi ir beprasmingi, studentams tampa nesvarbu, kokius pažymius pavyks gauti, dėl to dedama mažiau pastangų siekiant įsisavinti gautas žinias.

Prieš analizuojant ketvirtosios hipotezės reikšmingumą buvo įvertintos karjeros sprendimų saviveiksmingumo sąsajos su studijų pasiekimais bei pasitenkinimu studijomis. Rezultatai parodė, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas su rezultatais nėra susijęs. Amanollahi, Hosseini, Zarrin ir Safara (2016,) atlikę tyrimą tarp šių veiksnių taip pat

neužfiksavo reikšmingų sąsajų. Šiame darbe taip pat buvo nustatyta, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas susijęs su pasitenkinimu studijomis. Jung, Jeong, Yoo (2014) taip pat pastebėjo, kad asmenys kurių karjeros sprendimų saviveiksmingumas išreikštas labiau yra labiau patenkinti studijomis. Šiame darbe buvo įvertintos studijų pasiekimų ir pasitenkinimo studijomis tarpusavio sąsajos. Rezultatai parodė, kad šie du veiksniai nėra susiję tarpusavyje. Demirbatir (2015) atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad studijų pasiekimai ir pasitenkinimas studijomis nėra susiję. Tai reiškia, kad studentai, kurie yra patenkinti studijomis nebūtinai pasieks aukštų rezultatų arba, kad nepatenkintų studijomis studentų rezultatai bus prasti. Pavyzdžiui, gali būti, kad studentai yra labai patenkinti, besidžiaugiantys savo studijomis, tačiau negali skirti daug dėmesio mokslams, nes jiems tenka dirbti, kad galėtų išlaikyti save arba jiems reikia rūpintis savo šeimos nariais ir pan. Taip pat gali būti, kad nepatenkinti studijomis studentai stengsis mokytis ir sieks kuo aukštesnių rezultatų, dėl asmeninių savybių pavyzdžiu, perfekcionizmo, ar noro pateisinti tėvų lūkesčius.

4 šio darbo hipoteze buvo bandoma nustatyti ar karjeros sprendimų saviveiksmingumo ryšys su studijų pasiekimais ir pasitenkinimu studijomis stipresnis, kai tarpininkauja identitetas profesijai ar ne. Tyrimo metu buvo nustatyta, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas nesusijęs su studijų pasiekimais, dėl to šis komponentas iš modelio buvo pašalintas. Pirminio modelio rezultatai atskleidė, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas tiesiogiai nesusijęs su pasitenkinimu studijomis. Dėl šios priežasties buvo sudarytas modelis, atskleidžiantis netiesioginį karjeros sprendimų saviveiksmingumo poveikį pasitenkinimui studijomis. Sudaryto modelio rezultatai atskleidė, kad tarpininkaujant identitetui profesijai karjeros sprendimų saviveiksmingumas reikšmingai prognozuoja pasitenkinimą studijomis. Kadangi karjeros sprendimų saviveiksmingumas tiesiogiai neprognozuoja pasitenkinimo studijomis, galima teigti, kad identitetas profesijai yra svarbus tarpininkas reikšmingai stiprinantis karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir pasitenkinimo studijomis ryšį. Galima numanyti, kad karjeros sprendimų saviveiksmingumas yra tik vienas iš daugelio pasitenkinimą studijomis prognozuojančių veiksnių, dėl to yra tikėtina, kad veiksnių grupė t.y., karjeros sprendimų saviveiksmingumas ir identitetas profesijai, pasitenkinimą studijomis prognozuos stipriau nei tik vienas iš veiksnių.

Darbo ribotumai:

- Nedidelė tyrimo imtis. Didesnė tyrimo imtis leistų analizuoti sudėtingesnius, tyrime analizuojamų veiksnių, modelius.

- Nėra žinomas atsako dažnis. Kadangi apklausa buvo atliekama internetu, suskaičiuoti atsako dažnį buvo sudėtinga. Atsako dažnis leistų įvertinti ar tyrime nedalyvavo tik tam tikrų, galimai specifinių, grupių atstovai.
- Nesubalansuota vyrų ir moterų dalis tyrime (dėl to nėra aišku ar rezultatai būdingi abiem lytims ar labiau moterims).

Išvados

1. Stipresnis karjeros sprendimų saviveiksmingumas reikšmingai prognozuoja stipresnį identitetą profesijai. Su karjera susijęs planavimas prognozuoja tapatumo įsipareigojimus, savęs vertinimas – išsamų tyrinėjimą, o tikslo pasirinkimas prognozuoja įsipareigojimo persvarstymą.
2. Stipresnis identitetas profesijai reikšmingai prognozuoja aukštesnį pasitenkinimą studijomis. Tapatumo įsipareigojimai, išsamus tyrinėjimas ir įsipareigojimo persvarstymas prognozuoja pasitenkinimą studijų turiniu. Tapatumo įsipareigojimai ir įsipareigojimo persvarstymas prognozuoja pasitenkinimą studijų sąlygomis, o įsipareigojimo persvarstymas ir vyriška lytis prognozuoja pasitenkinimą studijų ir asmeninių interesų suderinimo galimybėmis.
3. Stipresnis bendras identitetas profesijai, neprognozuoja aukštesnių studijų pasiekimų. Studijų pasiekimus prognozuoja įsipareigojimo persvarstymas ir moteriška lytis.
4. Karjeros sprendimų saviveiksmingumas, tarpininkaujant identitetui profesijai prognozuoja didesnę pasitenkinimą studijomis, nei identitetui profesijai netarpininkaujant.

Rekomendacijos

Universitetų atstovams (pavyzdžiui, administracijai):

1. Taikyti intervencijas, kurios didintų studentų karjeros sprendimų saviveiksmingumą, kadangi šis aspektas siejamas su pozityvesniu karjeros elgesiu ir aukštesniais studijų pasiekimais. Universitetuose galima rengti studentams skirtas viešas diskusijas ar seminarus mokančius pasitikėti savimi, pažinti save, planuoti, vertinti karjeros galimybes, išsiginčioti esminius tikslus ir jų siekti.
2. Skatinti asmenis, kurių karjeros sprendimų saviveiksmingumas ir identitetas profesijai išreikšti silpniau, užsiimti papildomomis veiklomis, kurios kompensuotų identiteto profesijai daromą įtaką ir padidintų pasitenkinimą studijomis. Studentus galima skatinti lankyti praktinius su studijomis susijusius užsiėmimus (pavyzdžiui, Vytauto Didžiojo universitete, galima skatinti studentus kreiptis į „Verslo praktikų centrą“, kuriame būtų galima susipažinti su savo profesija ne iš teorinės, tačiau iš praktinės pusės).
3. Šiame darbe buvo nustatyta, kad studentai mažiausiai patenkinti studijų bei asmeninių interesų suderinimo galimybėmis, dėl to yra svarbu sudaryti sąlygas šių interesų suderinimui. Interesų suderinimo galimybės svarbus studijų tvarkaraštis. Jis galėtų būti sudaromas atsižvelgiant į studentų poreikius (pavyzdžiui, užsiėmimus paskiriant vakarais, arba sudedant visus užsiėmimus į keletą dienų, o ne paskirstant juos visai savaitei).

Ateities tyrimams:

1. Į anketą įtraukti papildomus kintamuosius, tokius kaip: socialinė padėtis, šeiminė padėtis, ekonominė padėtis, kad būtų galima įvertinti šių veiksnių įtaką karjeros sprendimų saviveiksmingumui, identitetui profesijai, pasitenkinimui studijomis bei studijų pasiekimams.
2. Į tyrimą įtraukti bakalauro studijų studentus, kad būtų galima palyginti magistrantūros ir bakalauro studijų studentų karjeros sprendimų saviveiksmingumą ir identitetą profesijai.
3. Atlikti šiuos veiksnis analizuojantį longitudinalinį tyrimą, kuris leistų atskleisti karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir identiteto profesijai raišką laiko tėkmėje, bei atskleistų šių veiksnių poveikį pasitenkinimui studijomis ir studijų pasiekimams.

Studentams:

1. Kilus mintims dėl tapatumo įsipareigojimo persvarstymo kreiptis pagalbos į universitetuose esančius karjeros centrus arba universitete dirbantį psichologą.

Literatūros sąrašas

1. Aleidan, M. A. (2002). *Career decision-making self-efficacy, occupational preferences, and gender: a study of undergraduate student at king university in Riyadh, Saudi Arabia*. Doctor dissertation, Florida Atlantic university, Boca Raton, Florida.
2. Aleliūnaitė, R., Lapinskas, E. (2014). *Karjeros konsultavimas*, Vilnius.
3. Alexander, C. M. (2012). *Facebook usage and academic achievement of high school students: a quantitative analysis*. Doctor dissertation, Pepperdine university.
4. Amanollahi, Z., Hosseini, Z. S., Zarrin, S. A., Safara, M. (2016). The relationship between time perspective and career decision-making self-efficacy and its impact on academic achievement. *Word scientific news*, 44, 100 – 111.
5. Appleton-Knapp, S., Krentler, K. (2006). Measuring student expectations and their effects on satisfaction: the importance of managing student expectations. *Journal of Marketing Education*, 28(3), 254-264.
6. Arambewela, R., Hall, J., Zuhair, S. (2004). Student satisfaction: impact of age and gender on satisfaction among international postgraduate students from Asia. *Revista espacios*, 39(9), 1 – 11.
7. Aren, A. K., Morin, A. J. S. (2016). Relations between teachers' emotional exhaustion and students' educational outcomes. *Journal of educational psychology*, 108(6), 800 – 813.
8. Austin, C. (2009). *Factors influencing African-American high school students in career decision self-efficacy and engineering-related goal intentions*. Unpublished doctoral dissertation, University of Minnesota.
9. Baglama, B., Uzunboylu, H. (2017). The relationship between career decision-making self-efficacy and vocational outcome expectations of preservice special education teachers. *South African journal of education*, 37(4), 1 – 11.
10. Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Upper Saddle River, New York: Prentice Hall.
11. Berkowitz, R., Moore, H., Astor, R. V., Benbenishty, R. (2016). A research synthesis of the associations between socioeconomic background, inequality, school climate, and academic achievement. *Review of educational research*, 87(2), 425 – 469.
12. Betz, N. E., Klein, K., Taylor, K. (1996). Evaluation of a short form of the career decision-making self-efficacy scale. *Journal of Career Assessment*, 4, 47-57.
13. Blinne, W. R., Johnston, J. A. (1998). Assessing the relationships between vocational identity, academic achievement, and persistence in college. *Journal of College Student Development*, 39(6), 569-576.
14. Bolat, N., Odaci, H. (2017). High school final years student's career decision self – efficacy, attachment styles and gender role orientations. *Current psychology*, 36(2), 252 – 259.
15. Bollinger, D. U., Halupa, C. (2012). Student perceptions of satisfaction and anxiety in an online doctoral program. *Distance education*, 33, 81 – 98.
16. Bounds, P. S. R. (2013). *Examining the relationship between career decision self-efficacy, ethnic identity, and academic self-concept and achievement of African American high school students*. Doctor of philosophy thesis, University of Iowa.

17. Butt, B. Z., Rehman, K. (2010). A study examining the students satisfaction an higher education. *Procedia – social and behavioral sciences*, 2(2), 5446 – 5450.
18. Carey, K., Cambiano, R., De Vore, J. (2002). *Student to faculty satisfaction at a Midwestern university in the United States*. HERDSA, 93-97.
19. Choi, B. Y., Park, H., Yang, E. Y., Lee, S. K., Lee, Y., Lee, S. M. (2011). Understanding career decision self-efficacy. A meta analytic approach. *Journal of career development*, 39, 443 – 460.
20. Corts, D. P., Lounsbury, J. W., Saudargas, R. A., Tatum, H. E. (2000). Assessing undergraduate satisfaction with an academic department: a method and case study. *College Student Journal*, 34(3), 399 – 408.
21. Cox, D. W., Bjornsen, A. L., Krieshok, T. K., Liu, Y. (2015). Occupational engagement and academic major satisfaction: vocational identity's mediating role. *The career development quarterly*, 64, 169 – 180.
22. Crisafulli, S., Žydzūnaitė, V. (2011). Universiteto studentų profesinį tapatumą lemiantys veiksniai. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*, 20, 168-179.
23. Crocetti, E., Rubini, M., Meeus, W. (2008). Capturing the dynamics of identity formation in various ethnic groups: Development and validation of a threedimensional model. *Journal of Adolescence*, 31(2), 207–222.
24. Damian, L. E., Negru-Subtirica, O., Pop, E. I., Baban, A. (2016). The costs of being the best: Consequences of academic achievement on students' identity, perfectionism, and vocational development. In Montgomery, A., Kehoe I. (Eds.), *Reimagining the purpose of schools and educational organisations: Developing critical thinking, agency, beliefs in schools and educational organisations*. Cham, Switzerland: Springer International Publishing.
25. Decandia, G. M. (2014). *Relationships between academic identity and academic achievement in low-income urban adolescents*. A doctor dissertation. The state university of New Jersey.
26. Demirbatir, R. E. (2015). Relationships between psychological well-being, happiness, and educational satisfaction in a group of university music students. *Educational research and reviews*, 10(15), 2198 – 2206.
27. Dhaqane, M. K., Afrah, N. A. (2016). Satisfaction of students and academic performance in Benadir University. *Journal of education and practice*, 6(24), 59 – 63.
28. Diamantis, G. V., Benos, V. K. (2007). Measuring student satisfaction with their studies in an international and european studies department. Operational research. *An international journal*, 7(1), 47 – 59.
29. Dimitrova, R., Crocetti, E., Buzea, C., Jordanov, V., Kopic, M., Tair, E., Taušova, J., Cittert, N., Uka, F. (2016). The utrecht-management of identity commitments scale (u-mics) measurement invariance and cross-national comparisons of youth from seven European countries. *European journal of psychological assessment*, 32(2), 119 – 127.
30. Dodd, C. F. (2013). Self-efficacy among high-school aged youth enrolled in the Texas 4-H healthy lifestyles program. Doctor dissertation, Texas A&M university.
31. Douglas, J., Douglas, A., Barnes, B. (2006). Measuring student satisfaction at a UK university. *Quality Assurance in Education*, 14(3), 251-267.

32. Duru, E., Balkis, M. (2017). Procrastination, self-esteem, academic performance, and well-being: a moderated mediation model. *International journal of educational psychology*, 6(2), 97 – 119.
33. Elliott, K., Healy, M. (2001). Key factors influencing student satisfaction related to recruitment and retention. *Journal of Marketing for Higher Education*, 10(4), 1-11.
34. Elliott, K., Shin, D. (2002). Student satisfaction: an alternative approach to assessing this Important Concept. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 24(2), 97-109.
35. Falco, L. D., Summers, J. J. (2017). Improving career decision self-efficacy and STEM self-efficacy in high school girls. Evaluation of an intervention. *Journal of career development*, 20(10), 1 – 15.
36. Finn, A. S., Kraft, M. A., West, M. R., Leonard, J. A., Bish, C. E., Martin, R. E., Sheridan, M. A., Gabrieli, C. F. O., Gabrieli, J. D. E. (2014). Cognitive skills, student achievement test and schools. *Psychological science*, 25(3), 736 – 744.
37. Gajda, A., Karwowski, M., Beghetto, R. A. (2017). Creativity and academic achievement: A meta-analysis. *Journal of Educational Psychology*, 109(2), 269-299.
38. Galles, J. A., Lenz, J. G. (2013). Relationships among career thoughts, vocational identity, and, calling: implications for practice. *The career development quarterly*, 61(3), 240 – 248.
39. Garcl a-Aracil, A. (2009). European graduates' level of satisfaction with higher education. *Journal of Higher Education*, 57(1), 1-21.
40. Gushue, G. V., Scalnan, K. R., Pantzer, K. M., Clarke, C. P. (2006). The relationship of career decision making self-efficacy, vocational identity, and career exploration behaviour in African American high school students. *Journal of Career Development*, 33, 19–28.
41. Gushue, G. V., Whitson, M. L. (2006). The relationship of ethnic identity and gender role attitudes to the development of career choice goals among Black and Latina girls. *Journal of Counseling Psychology*, 53, 379-385.
42. Gutierrez, O. M., Agudo, L. A., Garcia, M. A. R. (2017). Gender differences in adolescents' academic achievement. *Sage journals*, 26(3), 250 – 270.
43. Hakimi, S., Hejazi, E., Lavasani, M. G. (2011). The relationship between personality traits and students' academic achievement. *Procedia – social and behavioral science*, 29, 836 – 845.
44. Hargrove, B. K., Inman, A. G., Crane, R. L. (2005). Family interaction patterns, career planning attitudes, and vocational identity of high school adolescents. *Journal of career development*, 31(4), 263 – 278.
45. Hejazi, E., Lavasani, M. G., Amani, H., Was, C. A. (2012). Academic identity status, goal orientation, and academic achievement among high school students. *Journal of research in education*, 22(1), 291 – 320.
46. Holland, J.L., Daiger, D.C., Power, P.G. (1980). *My Vocational Situation*. Palo Alto, CA, Consulting Psychologists Press.
47. Ilias, A. (2008). Student satisfaction and service quality: any differences in demographic factors? *International business research*, 1(4), 131 – 143.
48. Işik, E. (2012). The relationship of career decision self-efficacy, trait anxiety, and affectivity among undergraduate students. *Psychological reports*, 111(3), 805-13.

49. Yao, C., Cai, Y., Liu, J., Shan, D., Zhou, X. (2012). The relations between career decision-making self-efficacy and anxiety. *Chinese journal of industrial hygiene and occupational diseases*, 30(3), 207 – 9.
50. Yoon, H. J., In, H., Niles, S. G., Amundson, N. E., Smith, B. A., Mills, L. (2015). The effects of hope on students engagement, academic performance, and vocational identity. *The Canadian journal of career development*, 14(1), 34 – 45.
51. Yowell, E. B., McConnell, A. E., Schedin, E. A. (2014). Decided and undecided students: career self-efficacy, negative thinking, and decision-making difficulties. *Nacada journal*, 34(1), 22 – 34.
52. Jadidian, A., Duffy, R. D. (2012). Work volition, career decision self-efficacy, and academic satisfaction. *Journal of career assessment*, 20(2), 154 – 165.
53. Jin, L., Watkins, D., Yuen, M. (2009). Personality, career decision self-efficacy and commitment to the career choices process among Chinese graduate students. *Journal of vocational behavior*, 7(1). 47 – 52.
54. Jo, H., Ra, Y. A., Lee, J., Kim, W. H. (2016). Impact of dysfunctional career thoughts on career decision self-efficacy and vocational identity. *The career development quarterly*, 64(4), 333 -344.
55. Johnson, P., Buboltz, W. C., Nichols, C. N. (1999). Parental divorce, family functioning, and vocational identity of college students. *Journal of career development*, 26(2), 137 – 146.
56. Jung, J. S., Jeong, M. J., Yoo, I. Y. (2014). Relations between satisfaction in major, career decision-making self-efficacy and career identity of nursing students. *The journal of Korean academic society of nursing education*, 20(1), 27 – 36.
57. Khasawneh, S., Khasawneh, L., Hailat, S., Jawarneh, M. (2007). University students' readiness for the national workforce: a study of vocational identity and career decision-making. *Mediterranean journal of educational studies*, 12(1), 27 – 42.
58. Kirschner, P. A., Karpinski, A. C. (2010). Facebook and academic performance. *Computers and human behavior*, 26(6), 1237 – 1245.
59. Ko, W., H., Chung, F., M. (2014). Teaching quality, learning satisfaction, and academic performance among hospitality students in Taiwan. *World journal of education*, 4(5), 11 – 20.
60. Koo, H. Y., Kim, E. J. (2016). Vocational identity and ego identity status in Korean nursing students. *Asian nursing research*, 10(1), 68 – 74.
61. Koumoundourou, G. A., Kounenou, K., Siavara, E. (2011). Core self-evaluations, career decision self – efficacy, and vocational identity among Greek adolescents. *Journal of career development*, 39(3), 269 – 286.
62. Kroger, J. (2007). *Identity development* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
63. Kurt, G. (1992). The relationship between vocational identity and academic achievement. *Journal of college student development*, 33(2), 143 – 148.
64. Lent R. W., Brown S. D. (2006). Integrating person and situation perspectives on work satisfaction: A social-cognitive view. *Journal of Vocational Behavior*, 69, 236–247.
65. Lent, R. W. (2005). *A Social Cognitive View of Career Development and Counseling*. In Brown, S. D., Lent R. W. (Eds.), *Career Development and Counseling: Putting Theory and Research to Work*. New York: Wiley., 101–127.

66. Lent, R. W., Brown, S. D. (2013). Social cognitive model of career self-management: Toward a unifying view of adaptive career behavior across the life span. *Journal of counseling psychology*, 60, 557 – 568.
67. Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance. *Journal of Vocational Behavior*, 45(1), 79 – 122.
68. Lent, R. W., Lopez, F. G., Sheu, H., Lopez, A. M. (2011). Social predictors of the interests and choices of computing majors: Applicability to underrepresented students. *Journal of Vocational Behavior*, 78, 184-192.
69. Lent, R. W., Ezeofor, I., Morrison, M. A., Penn, L. T., Ireland, G. W. (2016). Applying the social cognitive model of career self-management to career exploration and decision-making. *Journal of Vocational Behavior*, 93, 47-57.
70. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija (2008). *Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl studijų rezultatų vertinimo sistemos patvirtinimo*. Vilnius: Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija.
71. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija. (2016). *Lietuvos švietimas skaičiais. 2016. Studijos*. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras.
72. Lietuvos studentų sąjunga. Akademinio sąžiningumo indeksas 2017. (2017). Vilnius: Lietuvos studentų sąjunga.
73. Lim, E. M., Song, M. S., Lee, S. J. (2011). The relationship among career identity, career self-efficacy, and major transition preparation of decision-making college students. *The Journal of Career Education Research*, 24, 1–20.
74. Llieva, J., Baron, S., Healey, N. M. (2002). Online surveys in marketing research: Pros and cons. *International Journal of Market Research*, 44(3), 361–367.
75. Lucas, M. S., Berkel, L. A. (2005). Counseling needs of students who seek help at a university counseling center: A closer look at gender and multicultural issues. *Journal of College Student Development*, 46, 251-266.
76. Martin, G. A. (2008). *A brief history of state intervention in British schooling*. In Matheson, D. (Ed.), *An introduction to the study of education*. Oxon, England: Routledge.
77. Martirosyan, M. A., Saxon, D. P., Wanjohi, R. (2014). Student satisfaction and academic performance in armenian higher education. *American international journal of contemporary research*, 4(2), 1 – 5.
78. McClain, M. C. (2014). *The impact of greek life membership on vocational identity, career self-efficacy, and goal instability of college students*. A doctor dissertation. Florida state university libraries.
79. Meijers, F. (1998). The development of a career identity. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 20, 191–207.
80. Momanyi, J. M., Too, J., Simiyu, C. (2015). Effect of students' age and on academic motivation and academic performance among high school students in Kenya. *Asian journal of educational and e-learning*, 3(5), 337 – 342.
81. Murnikova, M. (2017). *Pirmosios ir antrosios studijų pakopos slaugos ir akušerijos programų studentų motyvacijos ir profesinio identiteto vertinimas*. Magistro baigiamasis darbas. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Kaunas.

82. Musch, E. (2013). *The impact of perfectionism type on the career self-efficacy, vocational identity and interest differentiation of college students*. Doctor dissertation, Florida State university.
83. Nam, K. S. Yang, E., Lee, S. M. Lee, S. H., Seol, H. (2011). A psychometric evaluation of the career decision self – efficacy scale with Corean students: a rasch model approach. *Journar of career development*, 38(2), 147 – 166.
84. Navarro, M. M., Iglesias, M. P., Torres, P. R. (2005). A new management element for universities: satisfaction with the offered courses. *International Journal of Educational Management*, 19(6), 505-526.
85. Negru-Subtirica, O., Pop, E. I. , Crocetti, E. (2018). Good omens? The intricate relations between educational and vocational identity in adolescence. *European journal of developmental psychology*, 15(1), 83 – 98.
86. Ojeda, L., Watson, B. P., Castillo, L. G., Castillo, R., Khan, N., Leigh, J. (2011). Acculturation, enculturation, ethnic identity, and conscientiuosness as predictor of latino boys‘ and girls‘ career decision self-efficacy. *Journal of career development*, 39(2). 208 - 228.
87. Okun, M. A., Weir, R. M. (1990). Toward a judgment model of college satisfaction. *Educational psychology review*, 2(1), 59 – 76.
88. Oluwunmi, A. O., Emeghe, I. J., Oni, S. A., Ajayi, O. (2016). Demographic factors and students‘ satisfaction in Nigerian Private universities. *Covenant journal in research and built environment*, 4(2), 87 – 98.
89. Pedaste, M., Must, O., Silm, G., Täht, K., Kori, K., Leijen, A., Mägi, M. L. (2015). How do cognitive ability and study motivation predict the academic performance of IT students? *ICERI conference*. 16th -18th November, Seville, Spain.
90. Pop, E. L., Subtirica, O. N., Crocetti, E., Opre, A., Meeus, W. (2016). On the interplay between academic achievement and educational identity: a longitudinal study. *Journal of adolescence*, 47, 135 – 144.
91. Ptakauskas, T. (2013). *Tėviškumo sąsajos su vaiko mokymosi pasiekimais*. Magistro baigiamasis darbas. Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas.
92. Pukelis, K., Savickienė, I., Pileičikienė, N., Sajienė, L., Tūtlys, V., Obelienė, B., Danilevičius, E., Imbrasienė, J., Lėgaudaitė, J., Šinkariova, L. (2010). *Studijų rezultatų ir studijavimo pasiekimų įvertinimo koncepcijos integravimo į studijų procesą metodologiniai pagrindai*. Metodologinis vadovas Nr. 1., Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas.
93. Rogilo, M. (2012). *Psichologijos bakalauro studijų absolventų karjeros sprendimų bei darbo paieškos saviveiksmingumo, socialinės kompetencijos, ketinimo ieškoti darbo ir įsidarbinimo sėkmės sąsajos*. Magistro baigiamasis darbas. Vytauto Didžiojo universitetas.
94. Roszkowski, M. J., Bean, A. G. (1990). Believe it or not! Longer questionnaire have lower response rates. *Journal of business and psychology*, 4(4), 495 – 509.
95. Rüppel, F., Liersch, S., Walter, U. (2015). The influence of psychological well-being on academic success. *Journal of public health*, 23(1), 15 – 24.
96. Sahin, O. (2014). An investigation of student satisfaction factors. *Journal of research in Business Management*, 2(6), 2347-3002.

97. Santos, P. J. (2003). Goal instability, self-esteem, and vocational identity of high school Portuguese students. *Análise psicológica*, 2(21), 229 – 238.
98. Schlüter, C., Fraenz, C., Pinnow, M., Voelkle, M. C., Güntürkün, O. Genç, E. (2017). Volition and academic achievement: interindividual differences in action control mediate the effects of conscientiousness and sex on secondary school grading. *Motivation Science. American psychological association*, 1 – 12.
99. Scott, A. B., Ciani, K. D. (2008). Effects of an undergraduate career class on men's and women's career decision-making self-efficacy and vocational identity. *Journal of Career Development*, 34, 263-285.
100. Siming, L., Niamatullah, Gao, J., Xu, D., Shafi, K. (2015). Factors leading to students' satisfaction in the higher learning institutions. *Journal of education and practice*, 6(31), 114 – 118.
101. Smitina, A. (2010). The link between vocational identity, study choice and satisfaction with studies. *Procedia social and behavioural sciences*, 5(2010), 1140 – 1145.
102. Sojkin, B., Bartkowiak, P. Skuza, A., (2012). Determinants of higher education choices and student satisfaction: the case of Poland. *Higher Education*, 63(5), 565-81.
103. Sorić, I., Penezić, Z., Burić, I. (2017). The big five personality traits, goal orientations, and academic achievement. *Learning and individual differences*, 54, 126 – 13.
104. Sticca, F., Goetz, T., Nett, U. E., Hubbard, K., Haag, L. (2017). Short and long term effects of over reporting of grades on academic self – concept and achievement. *Journal of educational psychology*, 109(6), 842 – 854.
105. Stinebrickner, R., Stinebrickner, T. (2014). *Academic performance and college dropout: using longitudinal expectations data to estimate a learning model. Journal of labor economics*, 32(3), 601 – 644.
106. Stoltenberg, G. (2011). *Investigating the concept of student' satisfaction*. Master thesis. Faculty of education, institute for educational research. University of Oslo.
107. Stringer, K. J., Kerpelman, J. L. (2010). Career identity development in college students: Decision making, parental support, and work experience. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 10, 181–200.
108. Sung, C., Connor, A. (2017). Social-Cognitive Predictors of Vocational Outcomes in Transition Youth With Epilepsy: Application of Social Cognitive Career Theory. *Rehabilitation psychology*, 62(3), 276 – 289.
109. Šerkšnas, V. (2017). *Kolegijų studentų aleksitimiškumo sąsajos su padidėjusiu nuovargiu, miego kokybe ir akademinio stresu*. Magistro baigiamasis darbas. Vytauto didžiojo universitetas, Kaunas.
110. Taylor, H. (2000). Does Internet research work? Comparing electronic survey results with telephone survey. *International Journal of Market Research*, 42 (1), 51–63.
111. Tang, M., Pan, W., Newmeyer, M. D. (2008). Factors influencing high school students' career aspirations. *Professional School Counseling*, 11, 285-295.
112. Tatarūnaitė, I. (2015). *Būsimų kūno kultūros mokytojų profesinė motyvacija ir pasitenkinimas studijomis*. Magistro baigiamasis darbas. Lietuvos edukologijos universitetas, Vilnius.

113. Thompson, L., Prieto, L. (2013). Improving retention among college students: Investigating the utilization of virtualized advising. *Academy of Educational Leadership*, 17(4), 13-26.
114. Timoty, A. (2015). *Effects of gender on test anxiety and academic achievement of students from single parents: implications on the future of higher education in Africa*. 3rd school of education and humanities international conference on the future of higher education in africa held, Babcock university. August 24 -26d.
115. Umbach, P. D., Porter, S. R. (2002). How do academic departments impact student satisfaction? Understanding the contextual effects of departments. *Research in Higher Education*, 43(2), 209 – 234.
116. Urbanavičiūtė, I. (2009). *Profesinio kelio rinkimosi vidiniai ir išoriniai veiksniai*. Daktaro disertacija. Vilniaus universitetas.
117. Urbanavičiūtė, I., Pociūtė, B., Kairys, A., Liniaskaitė A. (2016). Perceived career barriers and vocational outcomes among university undergraduates: exploring mediation and moderation effects. *Journal of vocational behaviour*, 92, 12 – 21.
118. Urbanavičiūtė, I., Pociūtė, B., Kairys, A., Liniuskaitė, A. (2014). Vyresniųjų klasių mokinių profesinis tapatumas ir karjeros adaptyvumas. *Acta paedagogica vilnensia*, 33, 46 – 59
119. Vasquez, A. C., Patall, E. A., Fong, C. J., Corrigan, A. S., Pine, L. (2016). Parent autonomy support, academic achievement, and psychosocial functioning: a meta-analysis of research. *Educational psychology review*, 28(3), 605 – 644.
120. Vitulić, H. S., Prosen, S. (2011). Personality and cognitive abilities as predictors of university students' academic achievement. *Društvena istraživanja*, 21, 715 – 732.
121. Voitkane S., Miezīte S., Rascevska M., Vanags M. (2006). Student motivation for choice of study program, psychological well-being, perceived social support and needs at the start of university studies, *Baltic Journal of Psychology*, 7(1), 46- 59.
122. Wach, F. S., Karbach, J., Ruffing, S., Brünken, R., Spinath, F. M. (2016). University students' satisfaction with their academic studies: personality and motivation matter. *Frontiers in psychology*, 7(55), 1 – 12.
123. Walker, Q. D. (2010). *An investigation of the relationship between career maturity, career decision self-efficacy, and self-advocacy of college students with and without disabilities*. Doctor dissertation, University of Iowa, Iowa City.
124. Westermann, R., Heise, E., Spies, K., Trautwein, U. (1996). Identifikation und Erfassung von Komponenten der Studienzufriedenheit. Identifying and assessing components of student satisfaction. *Psychologie in Erziehung und Unterricht*, 43, 1-22.
125. Wilkins, S., Balakrishnan, M. S. (2013). Assessing student satisfaction in transnational higher education. *International Journal of Educational Management*, 27(2), 146-153.
126. Wong, Z. Y., Kaur, D. (2017). The role of vocational identity development and motivation beliefs in undergraduates' student engagement. *Counselling psychology quarterly*, 1 – 23.
127. Wright, K. B. (2000). Perceptions of on-line support providers: An examination of perceived homophily, source credibility, communication and social support within on-line support groups. *Communication Quarterly*, 48(1), 44–59.

Priedai

1 lentelė. Karjeros sprendimų saviveiksmingumo skalės ir poskalių normalumo rodikliai

Skalė	Shapiro Wilk	Koeficientai	
	p	Asimetrijos	Eksceso
Karjeros sprendimų saviveiksmingumas	0,140	-0,150	0,985
Savęs vertinimas	0,013	-0,422	0,634
Profesinės informacijos rinkimas	0,017	-3,07	1,043
Tikslo pasirinkimas	0,077	0,065	-0,986
Planavimas	0,046	-0,083	0,494
Problemų sprendimas	0,024	0,153	0,939

2 lentelė. Identiteto profesijai skalės ir subskalių normalumo rodikliai

Skalė	Shapiro Wilk	Koeficientai	
	p	Asimetrijos	Eksceso
Identitetas profesijai	0,326	-0,112	-0,157
Tapatumo įsipareigojimai	0,008	-0,275	-0,328
Į gylį nukreiptas išsamus tyrinėjimas	0,067	-0,233	-0,083
Tapatumo įsipareigojimo persvarstymas	<0,001	0,813	0,008

3 lentelė. Pasitenkinimo studijomis skalės ir poskalių normalumo rodikliai

Skalė	Shapiro Wilk	Koeficientai	
	p	Asimetrijos	Eksceso
Pasitenkinimas studijomis	0,455	-0,124	-0,196
Pasitenkinimas studijų turiniu	0,003	-0,254	-0,480
Pasitenkinimas studijų sąlygomis	0,011	-0,194	-0,599
Pasitenkinimas interesų suderinimo galimybėmis	0,001	0,285	-0,509

1 lentelė. Karjeros sprendimų saviveiksmingumą atspindintys teiginiai ir jų vidurkiai.

Subskalės	Subskalę atspindintys teiginiai	Vidurkis±SN
Savęs vertinimas	Tiksliai įvertinti savo gebėjimus	3,0±0,93
	Apibūdinti, koks galėtų būti jūsų idealus darbas	3,2±1,24
	Pasakyti, kokius dalykus labiausiai vertinate darbe	3,8±0,93
	Nuspręsti, ką galite paaukoti siekiant profesinių tikslų	3,0±1,05
	Apibūdinti savo gyvenimo stilių	3,6±0,98
Informacijos rinkimas	Internete surasti informacijos apie jus dominančias profesijas	3,7±0,94
	Išsiaiškinti kokios darbo tendencijos, susiję su jūsų profesija prognozuojamos keliems metams į priekį	2,8±1,09
	Išsiaiškinti kiek per metus uždirba tam tikros profesijos atstovai	3,1±0,99
	Sužinoti dominančius dalykus apie profesiją iš tų žmonių, kurie dirba jus dominančioje srityje	3,3±1,01
	Surasti reikiamos informacijos apie magistro ar kitokias studijas teikiančias įstaigas	3,6±0,98
Tikslo pasirinkimas	Pasirinkti vieną studijų kryptį iš keleto dominančių	3,5±1,05
	Pasirinkti vieną profesinę veiklą iš keleto dominančių	2,8±1,06
	Pasirinkti tokį profesinį kelią kuris atitiktų jūsų gyvenimo būdą	2,9±1,06
	Priimti sprendimus paskui nesirūpinant ar jie buvo teisingi ar ne	2,5±0,96
	Pasirinkti profesinį kelią atitinkantį jūsų interesus	3,2±1,01
Planavimas	Pasidaryti profesinių tikslų sąrašą artimiausiems 5 metams	2,6±1,01
	Suplanuoti veiksmus, reikalingus sėkmingai baigti studijų programą	3,3±0,94
	Parašyti gerą CV	3,1±1,03
	Tinkamai įvertinti kurios institucijos ar darbdaviai atitinka jūsų karjeros galimybes	2,7±1,02
	Sėkmingai pasirodyti pokalbyje dėl darbo	2,9±0,95
Problemų sprendimas	Rasti būdą kaip išspręsti akademinis sunkumus	3,1±0,94
	Nesiliauti siekus akademinį ar karjeros tikslų, susidūrus su situacijomis keliančiomis įtampą	2,9±0,96
	Keisti studijų programą jei nepatiktų dabartinis pasirinkimas	2,5±1,06
	Pakeisti profesiją jei nebūtumėte ja patenkintas	2,6±0,99
	Nustatyti tinkamas studijų ar karjeros alternatyvas, jei pirmasis jūsų pasirinkimas būtų nesėkmingas	2,7±0,90

Pastabos: SN – standartinis nuokrypis

2 lentelė. Identitetą profesijai atspindintys teiginiai ir jų vidurkiai

Subskalės	Subskalę atspindintys teiginiai	Vidurkis±SN
Tapatumo įsipareigojimai	Mano dabartiniai mokslai suteikia mano gyvenimui saugumo	3,11±1,11
	Mano dabartiniai mokslai teikia man pasitikėjimą	3,32±1,09
	Mano dabartiniai mokslai leidžia man jaustis užtikrintai	3,01±1,15
	Mano dabartiniai mokslai man suteikia saugumo dėl savo ateities	2,93±1,27
	Mano dabartiniai mokslai man leidžia į ateitį žvelgti optimistiškai	3,15±1,06
Į gylį nukreiptas išsamus	Apie savo dabartinius mokslus siekiu sužinoti kuo daugiau	3,68±1,04
	Aš dažnai apmąstau savo dabartinius mokslus	3,93±0,96
	Labai stengiuosi nuolat kažką naujo sužinoti apie savo	3,54±1,06

tyrinėjimas	dabartinius mokslus	
	Dažnai bandau sužinoti ką kiti mano apie mano dabartinius mokslus	2,61±1,17
	Apie savo dabartinius mokslus dažnai kalbu su kitais	3,44±1,09
Įsipareigojimo persvarstymas	Dažnai svarstau, kad man būtų geriau jei pabandyčiau pakeisti dabartinius mokslus	2,31±1,26
	Dažnai galvoju, kad pakeitus dabartinius mokslus mano gyvenimas taptų įdomesnis	2,32±1,21
	Tiesa sakant, šiuo metu ieškausi kitokių mokslų	1,48±0,77

Pastabos: SN – standartinis nuokrypis

3 lentelė. Identitetą profesijai atspindintys teiginiai ir jų vidurkiai.

Subskalės	Subskalę atspindintys teiginiai	Vidurkis±SN
Pasitenkinimas turiniu	Tikrai džiaugiuosi tuo, ką studijuoju	3,6±1,08
	Iš esmės esu patenkinta(s) savo dabartinėmis studijomis	3,7±1,03
	Esu taip patenkinta(s) savo studijomis, kad jei reikėtų rinktis iš naujo, pasirinkčiau jas ir vėl	3,3±1,28
	Galiu visiems rekomenduoti rinktis šias studijas	3,1±1,18
Pasitenkinimas sąlygomis	Studijų sąlygos universitete geros	2,6±1,08
	Esu labai patenkinta(s) išorinėmis sąlygomis, kuriomis tenka studijuoti universitete	3,6±1,12
	Mano universitete atsižvelgiama į studentų poreikius	3,5±1,11
Pasitenkinimas interesų suderinimo galimybėmis	Savo studijas galiu suderinti su kitais savo įsipareigojimais	3,2±1,25
	Studijos manęs nesekina	3,1±1,24
	Dėl studijų nesu pavargusi/pavargęs ir įsitempusi/įsitempęs	2,8±1,27

Pastabos: SN – standartinis nuokrypis

1 lentelė. Identiteto profesijai, karjeros sprendimų saviveiksmingumo ir amžiaus regresijos modelio charakteristikos.

Nepriklausomi kintamieji	Priklausomi kintamieji		
	<i>Tapatumo įsipareigojimai</i>	<i>Išsamus tyrinėjimas</i>	<i>Įsipareigojimo persvarstymas</i>
	β	β	β
<i>Savęs vertinimas</i>	-0,010	0,188	-0,121
<i>Informacijos rinkimas</i>	0,062	0,016	0,079
<i>Tikslo pasirinkimas</i>	0,066	0,139	-0,316*
<i>Planavimas</i>	0,264*	0,011	-0,102
<i>Problemų sprendimas</i>	0,182	-0,062	-0,040
<i>Amžius</i>	0,055	0,021	-0,004
F (p)	8,274 (<0,001)	1,944 (0,078)	6,273 (<0,001)
R²	0,260	0,077	0,214
Durbin Watson	2,122	2,368	2,026
VIF	<4	<4	<4

Pastabos: *p<0,05

2 lentelė. Pasitenkinimo studijomis, identiteto profesijai, lyties, kurso ir amžiaus regresijos modelio charakteristikos.

Nepriklausomi kintamieji	Priklausomi kintamieji		
	<i>Pasitenkinimas turiniu</i>	<i>Pasitenkinimas sąlygomis</i>	<i>Pasitenkinimas interesų suderinimo galimybėmis</i>
	β	β	β
<i>Tapatumo įsipareigojimai</i>	0,456**	0,227*	0,103
<i>Išsamus tyrinėjimas</i>	0,209**	-0,104	-0,077
<i>Įsipareigojimo persvarstymas</i>	-0,375**	-0,360**	-0,350**
<i>Lytis</i>	0,047	0,008	-0,156*
<i>Kursas</i>	0,047	0,027	0,023
<i>Amžius</i>	-0,085	-0,133	-0,046
F (p)	42,212 (<0,001)	9,357 (<0,001)	6,129 (p<0,001)
R²	0,642	,285	0,207
Durbin Watson	2,014	1,990	1,788
VIF	<4	<4	<4

Pastabos: *p<0,05; **p<0,001. Kodavimas: 1- vyras, 2 – moteris; 1 – pirmas kursas, 2 – antras kursas.